

महाराष्ट्र विधानसभा

दुसरे अधिवेशन, २०१६

अतारांकित प्रश्नोत्तरांची यादी

प्रश्नांची एकूण संख्या - ५०

श्रीगोंदा (जि. अहमदनगर) येथील ग्रामीण रुग्णालयात असलेली जीवनदायी रुग्णवाहीका मागील एक वर्षापासून बंद असल्याबाबत

(१) ७१ (२३-१२-२०१४). श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य आणि कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) श्रीगोंदा (जि. अहमदनगर) येथील ग्रामीण रुग्णालयात असलेली जीवनदायी रुग्णवाहीका मागील एक वर्षापासून बंद असल्यामुळे रुग्णांना आपत्कालीन परिस्थितीत आरोग्य सेवा मिळत नसल्याने त्यांच्यात तीव्र असंतोष पसरला असल्याने माहे ऑक्टोबर, २०१४ मध्ये वा त्यादरम्यान आढळून आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरहू रुग्णवाहिका पूर्ववत सुरु करण्याबाबत शासनाने कोणती तातडीची कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) अद्याप कोणती कार्यवाही करण्यात आली नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत?

डॉ. दीपक सावंत (१३-०१-२०१६) : (१) हे खरे आहे.

श्रीगोंदा येथील रुग्णवाहीका दि.१३ मार्च, २०१४ पासून ऑक्टोबर, २०१४ पर्यंत वाहनचालका अभावी बंद होती. सदरहू कालावधीत आपत्कालीन वैद्यकीय सेवेची (१०८-एएलएस) रुग्णवाहिका उपलब्ध होती. त्यामुळे रुग्णांची गैरसोय झालेली नाही.

(२) ग्रामीण रुग्णालय श्रीगोंदा (जि.अहमदनगर) येथील रुग्णवाहिका चालक दि. १३.३.२०१४ पासून गैरहजर असल्याने पर्यायी व्यवस्था म्हणून ग्रामीण रुग्णालय जामखेड जि.अहमदनगर येथील वाहन चालकाची दि. १०.१०.२०१४ पासून प्रतिनियुक्ती देण्यात आली होती. त्यामुळे रुग्णवाहिकेशिवाय एकही रुग्ण वंचित राहिलेला नाही. रुग्णवाहिका पूर्ववतपणे सुरु आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील आरोग्य सेवेसाठी पुरेसा निधी मिळत नसल्याबाबत

(२) ५०९ (२३-१२-२०१४). श्री.गणपत गायकवाड (कल्याण पूर्व), श्री.अनिल कदम (निफाड) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील आरोग्य सेवेसाठी पुरेसा निधी मिळत नसल्यामुळे रुग्णालयासाठी लागणाऱ्या साधन सामुग्रीसाठी निधी अपुरा पडत असल्यामुळे अनेक रुग्णालयामधून रुग्णांना पुरेशी आरोग्य सेवा मिळत नसल्याचा प्रकार माहे नोव्हेंबर, २०१४ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यातील आरोग्य सेवेसाठी पुरेसा निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत शासनाने कोणती तातडीची कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) अद्याप कोणतीच कार्यवाही करण्यात आली नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. दीपक सावंत (१३-०१-२०१६) : (१) हे खरे नाही.

राज्यातील शासकीय रुग्णालयांना लागणाऱ्या साधन सामुग्री या बाबीखाली सन २०१४-१५ या आर्थिक वर्षामध्ये रु. ६४,१४,३४,०००/- इतका निधी उपलब्ध करून दिलेला आहे.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**गोंदिया जिल्ह्यातील वनोपज आणि मोहफुल यावर
शासन रॉयल्टी जमा करत असल्याबाबत**

(३) ४१९२ (२२-१२-२०१४). श्री.संजय पुराम (आमगाव) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) गोंदिया जिल्ह्यातील वनोपज आणि मोहफुला फुल यावर शासन रॉयल्टी जमा करते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, वनोपज आणि मोहफुला फुल यावर इतर काही राज्य रॉयल्टी घेत नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर जिल्ह्यातील अनेक गरीब कुटुंब या उद्योगधंद्यावर उपजिविका करित असल्यामुळे त्यावरील रॉयल्टी जमा करणे रद्द करणार आहे काय,

(४) नसल्यास, त्याची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार (०७-०१-२०१६) : (१) गोंदिया जिल्ह्यात मोहफुल वगळून इतर वनोपजाची निर्धातर विक्री प्रक्रियेनुसार जाहीर लिलावात विक्री करण्यात येते. त्यावर रॉयल्टी आकारण्यात येत नाही. मोह फुलाचा व्यापार व विनियोग राज्य उत्पादन शुल्क विभागाच्या अखत्यारित येतो.

मोहाफुल व फळे हे भारतीय वन अधिनियम, १९२७ चे कलम क्रमांक २(४) मधील तरतूदीनुसार वनोपज आहे. त्यामुळे वन विभागाचा वाहतूक नियमान्वये सदर वनोपजाच्या वाहतूकीसाठी वाहतूक परवानगीची आवश्यकता आहे.

मोहाफुल व फळे वनोपज असल्याने वन कायद्याखाली वन विभागाचे नियंत्रण आहे. तरी मोहाफुल बाळगणे, विकणे, वाहतूक करणे, त्यांचा वापर करणे, परराज्यात त्यांची आयात-निर्यात करणे त्यांची विल्हेवाट लावणे यावर राज्य उत्पादक शुल्क विभागाचे मुंबई दारु बंदी कायदा १९४९ अंतर्गत नियंत्रण असते, मुंबई प्रोहिबिशन ॲक्ट १९४९ अंतर्गत निर्गमित केलेल्या दिनांक १३ मे १९७६ च्या अधिसूचनेमध्ये दिलेल्या अनुसूची मध्ये नमूद क्षेत्र व कालावधी व त्या काळातला मोहाफुल संकलन व जिल्हा सिमेअंतर्गत वाहतूक करिता राज्य, उत्पादन शुल्क विभागाचे परवाना / अनुज्ञप्तीची आवश्यकता नसते.

(२) हे खरे आहे.

मध्य प्रदेश व छत्तीसगड राज्यामध्ये रॉयल्टी घेण्यात येत नाही.

(३) व (४) गोळा केलेल्या मोह फुलावर रॉयल्टी आकारली जात नाही.

राज्यात माजी व विद्यमान आमदार तसेच कर्मचा-यांना वैद्यकीय

देयकाच्या एकूण ३ टक्के शुल्क न आकारण्याबाबत

(४) ६५३८ (०९-०४-२०१५). श्री.अशोक पाटील (भांडूप पश्चिम), श्री.तुकाराम काते (अणुशक्ती नगर), श्री.ओमप्रकाश ऊर्फ बच्चू कडू (अचलपूर), डॉ.अनिल बोंडे (मोर्शी) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य आणि कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात माजी व विद्यमान आमदार तसेच कर्मचा-यांना वैद्यकीय देयके प्रतिपूर्तीसाठी शासनाने दिनांक ३० डिसेंबर, २०१० रोजी शासन निर्णयाच्या विवरणपत्रामध्ये देयकांच्या एकूण ३ टक्के शुल्क रुग्ण प्रशासनाकडे भरण्याचे नमुद केले, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच राज्यातील शिक्षक-शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांची वैद्यकीय देयके मंजूर करण्यासाठी आरोग्य विभागाकडून देयकाच्या ३ टक्के रक्कम वसूल करण्यात येते हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, यापुढे उक्त शुल्क विद्यमान आजी-माजी आमदार व सरकारी कर्मचारी तसेच शिक्षक-शिक्षकेत्तर कर्मचारी यांच्या वैद्यकीय देयकांवर न आकारण्याबाबत काय कार्यवाही करण्यात आली आहे,

(४) असल्यास, अशी किती वैद्यकीय देयके निर्णयाअभावी प्रलंबित आहे ?

डॉ. दीपक सावंत (१२-०२-२०१६) :(१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे आहे.

(३) सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन निर्णय क्र.जिरुफी/१०००/प्र.क्र.९०/२०००/आरोग्य-३, दि. १० जुलै, २००१ च्या परिशिष्ट "अ" मध्ये दिलेल्या अ.क्र. १ ते १४ संवर्गा शासकीय कर्मचारी व त्यांचेवर अवलंबून असणारे कुटुंब तसेच मा.आमदार, मा.खासदार मा.मंत्री, मा.सभापती व माजी आमदार यांना विनाशुल्क वैद्यकीय उपचाराची सवलत देण्यात आलेली आहे.

शिक्षक-शिक्षकेत्तर कर्मचारी यांचा विनाशुल्क यादीत समावेश नसल्याने ३% आकारण्यात येते. शिक्षण विभागाकडून ३% आकारणी न करणेबाबत प्रस्ताव या विभागास प्राप्त झाला असून त्यावर कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मौजे चिखली (जि. बुलढाणा) आरोग्य बृहत आराखडयामध्ये दोन वर्षापूर्वी जिल्हा उपरुग्णालय मंजूर झाले असून प्रत्यक्ष काम झाले नसल्याबाबत

(५) १०३८६ (०९-०४-२०१५). श्री.राहुल बोंद्रे (चिखली) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य आणि कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजे चिखली (जि. बुलढाणा) आरोग्य बृहत आराखडयामध्ये दोन वर्षापूर्वी जिल्हा उपरुग्णालय मंजूर झाले असून प्रत्यक्ष काम झाले नसल्याचे माहे नोव्हेंबर, २०१४ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त कामासाठी निधीची उपलब्ध करून प्रत्यक्ष कामाची सुरुवात केव्हा व किती दिवसात करण्यात येणार आहे

(३) अद्यापपर्यंत जिल्हा उप रुग्णालयाचे काम सुरु न झाल्याचे निलंबनाची सर्वसाधारण कारणे काय ?

डॉ. दीपक सावंत (१३-०१-२०१६) :(१) हे खरे आहे.

(२) सदरहू कामाचे अंदाजपत्रक व आराखडे सार्वजनिक बांधकाम विभागाकडून प्राप्त करून घेण्याची कार्यवाही जिल्हा शल्य चिकित्सक बुलढाणा यांच्या स्तरावर सुरु आहे. अंदाजपत्रक व आराखडे प्राप्त होताच निधी उपलब्धतेबाबतची कार्यवाही करण्यात येईल.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

राहुड लघु सिंचन प्रकल्प (ता.चांदवड, जि.नाशिक) योजनेबाबत

(६) १४४८४ (०८-०४-२०१५). श्री.पंकज भुजबळ (नांदगाव), श्री.रमेश कदम (मोहोळ), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा) : सन्माननीय जलसंधारण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कार्यकारी अभियंता, लघु सिंचन विभाग (जलसंधारण) नाशिक (जि. नाशिक) या विभागांतर्गत राहुड लघु सिंचन प्रकल्प (ता.चांदवड, जि.नाशिक) या योजनेच्या उजव्या कालव्याचे किमी ०/०० ते ०/४ येथील पुर चारी तयार करण्यात कामास नाविन्य पुर्ण योजनेत माहे जुलै २०१४ या महिन्यात मंजुरी देवुन निधीची तरतुद करण्यात आली आहे हे खरे आहे काय,

वि.स. ११२ (5)

- (२) असल्यास, चांदवड तालुक्यातील सातत्याने दुष्काळग्रस्त असलेल्या भागातील उपरोक्त कालव्याचे कामाबाबत अद्याप पर्यंत संबंधीत विभागाकडून कामास सुरुवात करण्याबाबत कार्यवाही करण्यात आलेली नाही हे खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, शासनाने उपरोक्त कामाबाबत कोणती कार्यवाही केलेली आहे वा करीत आहे,
- (४) अद्याप कार्यवाही केली नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे (१५-१२-२०१५) : (१) होय

- (२) व (३) नाही, तथापि, सदर योजनेची निविदा कार्यवाही अंतिम टप्प्यात असून त्यात प्राप्त ठरलेल्या मे.एम.एस. कॅन्ट्रोटेक, जळगाव या अभिकरणाचा निविदा स्विकृतीचा प्रस्ताव मा. मुख्य अभियंता, लघु सिंचन (जलसंधारण) महाराष्ट्र राज्य पुणे यांच्याकडे दि. १६/१०/१५ रोजी पाठविण्यात आलेला आहे, निविदा स्विकृतीनंतर व निधीच्या उपलब्धतेनुसार विषयांकित योजनेचे काम पूर्ण करण्यात येईल
- (४) प्रश्नच उद्भवत नाही.

राजुरा तालुक्यातील (जि.चंद्रपूर) साखरवाही शेतशिवारात लघुपाटबंधारे तलावाची निर्मितीबाबत

(७) १४८३१ (०८-०४-२०१५). अॅड.संजय धोटे (राजुरा) : सन्माननीय जलसंधारण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) शासनाच्या लघुसिंचन (जलसंधारण) विभागांतर्गत राजुरा तालुक्यातील (जि.चंद्रपूर) साखरवाही शेतशिवारात लघुपाटबंधारे तलावाची निर्मिती करण्यासाठी साखरवाही, बोडखा आणि हिवारातील १८ शेतकऱ्यांच्या २९.१३४ हेक्टर शेतजमिनीचे अधिग्रहण करण्यात येणार आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर कामाचे अंदाजपत्रक व त्याची प्रशासकीय मान्यता प्राप्त त्याचप्रमाणे निविदा प्रक्रिया पूर्ण करून दिनांक १२ ऑगस्ट, २०१४ ला कामाची सुरुवात झाल्याचे दर्शविले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर तलाव निर्मितीकरिता शेतकऱ्यांचा जमिनीचा दर हा २.४० लाख प्रति हेक्टर ठरविण्यात आलेल्या अल्प दरामुळे शेतकऱ्यांमध्ये असंतोष निर्माण झाला आहे, हे खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, कोरडवाहू शेतजमिनीला १० लाख तर ओलीत शेतीसाठी १२ लाख रुपये दर मिळाला तर तलावासाठी शेतजमिनी शेतकरी देणार असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, याबाबत शासन काय उपाययोजना करणार आहे वा करीत आहे,
- (६) नसल्यास, त्याची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे (१५-१२-२०१५) : (१) व (२) होय

(३) भुसंपादन प्रस्ताव जिल्हाधिकारी कार्यालयास सादर केला आहे, जिल्हाधिकारी कार्यालयाकडून संयुक्त मोजणी झाल्यानंतर खाजगी वाटाघाटीचे प्रस्ताव तयार करण्यात येतील. त्यावेळी सदर जमिनीचे दर प्रचलित शासन नियमानुसार निश्चित करण्यात येतील. सध्या कुठलीही किंमत ठरविण्यात आलेली नाही.

(४) नाही.

(५) प्रत्यक्ष कास्तकारांच्या किती जमिनी जाणार याची संयुक्त मोजणीनंतर खात्री करून नंतर ७/१२ उतारातील आकारणी प्रमाणे शीघ्र गणकानुसार निश्चिती केलेल्या किंमतीवर अधिक २०० टक्के दिलासा रक्कम प्रमाणे खाजगी वाटाघाटीने भुधारकास मोबदला देण्यात येईल.

(६) सदयःस्थितीत प्रश्न उद्भवत नाही.

हिंगोली तालुक्यात कृषी खात्याकडून जलयुक्त शिवार योजनेच्या मोहिमेमुळे पाणलोट विकास कार्यक्रम योजनेची कामे अर्धवट अवस्थेत असल्याबाबत

(८) २०८३४ (१४-०८-२०१५). श्री.जयप्रकाश मुंदडा (बसमत) : सन्माननीय जलसंधारण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) हिंगोली तालुक्यात कृषी खात्याकडून जलयुक्त शिवार योजनेच्या मोहिमेमुळे पाणलोट विकास कार्यक्रम योजनेची कामे अपूर्णावस्थेत आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, यामुळे तेथील सिमेंट नालाबांध, माती नालाबांध, ढाळीचे बांध ई.जलसिंचनाची कामे अर्धवट स्थितीत सोडून देण्यात आली आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, जलसंधारण व जलसिंचनाची आजची स्थिती काय तसेच पाणलोट विकास कार्यक्रम योजनेतर्गत भूमीहीन, शेतमजूर, बचतगट सदस्य व शेतकरी यांना द्यावयाचे अंदाजे दीड कोटी रुपयांचे अनुदान अद्याप दिले गेले नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, बहुतांश ठिकाणी बनावट ग्रामसभा कागदोपत्री दाखवून समित्या करण्याचे प्रकार ग्रामस्थांनी केलेल्या तक्रारीनुसार निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(५) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(६) असल्यास, या संपूर्ण प्रकारास दोषी व्यक्तींवर शासन कोणती कारवाई करणार आहे ?

श्रीमती पंकजा मुंडे (१४-१२-२०१५) : (१) व (२) नाही.

सिमेंट नाला बांध-४, माती नाला बांध-१३, २४२६२ हेक्टर क्षेत्रात ढाळीचे बांध, इतर कामे- २८७ ही एकात्मिक पाणलोट व्यवस्थापन कार्यक्रम अंतर्गत जलसिंचनाची कामे पूर्ण करण्यात आली आहेत.

(३) हिंगोली तालुक्यात एकूण १२ पाणलोट्यांची कामे मंजूर आहेत. पाणलोट्यांची सर्व कामे पूर्ण झालेली आहेत. हिंगोली तालुक्यात उपजिवीका कार्यक्रमांतर्गत भूमीहीन शेतमजूर, बचतगट

सदस्य व शेतकरी यांना द्यावयाचे अनुदान वाटपाची प्रक्रिया चालू आहे. उपजिवीका कार्यक्रमासाठी रु. ५.८० लक्ष खर्च करण्यात आला आहे.

(४) नाही.

(५) व (६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**जागतिक पर्यटन स्थळाचा दर्जा लाभलेल्या
माथेरान मधील संरक्षक रेलिंगबाबत**

(९) २१०२१ (१०-०८-२०१५). श्री.सुरेश लाड (कर्जत), श्री.रमेश कदम (मोहोळ), श्री.अवधूत तटकरे (श्रीवर्धन), श्री.भास्कर जाधव (गुहागर), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) जागतिक पर्यटन स्थळाचा दर्जा लाभलेल्या माथेरान मधील पर्यटन स्थळावरील संरक्षक रेलिंग तीन वर्षांपासून तुटलेले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सध्या उन्हाळी हंगाम व पर्यटकांची नेहमीच वर्दळ असल्याने अपघात होण्याची शक्यता आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत नगरपालिका व वन विभाग माथेरान यांच्याकडे स्थानिक जनतेने वारंवार तक्रारी करून सुध्दा कोणतीच कार्यवाही केली नाही, हे खरे आहे काय,

(४) असल्यास, या संरक्षक रेलिंग बसविण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार (०७-०१-२०१६) :(१) हे खरे नाही.

सन २०१०-११ मध्ये माथेरान पर्यटन स्थळावरील एकूण १३ पॉईंटवर संरक्षक रेलिंगची कामे करण्यात आलेली आहेत. सद्यस्थितीत सदर संरक्षक रेलिंग सुव्यवस्थित आहेत. तसेच जर काही ठिकाणी संरक्षक रेलिंग नादुरुस्त झाली तर ती ताबडतोब दुरुस्त केली जातात.

(२) व (३) हे खरे नाही.

अद्यापपर्यंत अशी कोणतीही दुर्घटना घडलेली नाही. तसेच वन विभाग माथेरान यांच्याकडे यासंदर्भात कोणतीही लेखी तक्रार प्राप्त झालेली नाही.

(४) मागील तीन वर्षांपासून वाहनतळ माथेरान येथे जमा होणाऱ्या महसूलातून संयुक्त वन व्यवस्थापन समिती माथेरान यांच्या मार्फत संरक्षक रेलिंगच्या दुरुस्ती व देखभालीची कामे केली जातात.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मौजे नांदगाव पेठ (जि.अमरावती) येथून मोठ्या प्रमाणात गौण खनिजाची
उचल करण्यात येत असल्याबाबत**

(१०) २१४७६ (१०-०८-२०१५). श्री.रवि राणा (बडनेरा) : सन्माननीय जलसंधारण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजा नांदगाव पेठ (जि.अमरावती) स्थित ब्रिटिशकालीन तलावातून तसेच इतर तलावातून जिल्हा परिषदेची कुठल्याही प्रकारे परवानगी न देता मोठ्या प्रमाणात गौण खनिजाची उचल करण्यात येत असून, लाखो रुपयांच्या गौण खनिजाची चोरी होत असताना अमरावती जि.प.चे मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांचेकडे तक्रार करूनही उत्खननाचे काम सुरुच आहे, व लाखो रुपयांचे गौण खनिज काढले जात असल्याचे दिनांक २४ फेब्रुवारी, २०१५ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(३) असल्यास, चौकशीच्या अनुषंगाने गौण खनिजाची उचल व चोरी करणाऱ्यांवर कोणती कारवाई करण्यात आली आहे वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे (०१-०३-२०१६) : (१) हे खरे नाही.

ग्राम पंचायत नांदगाव पेठ यांच्या मासिक ठराव क्र.१०, दिनांक २४ डिसेंबर, २०१५ नुसार देण्यात आलेल्या नाहरकत प्रमाणपत्रान्वये तसेच कार्यकारी अभियंता लघुसिंचन विभाग, जिल्हा परिषद अमरावती यांनी दिनांक ४ मार्च, २०१५ चे पत्रान्वये मे.श्रीहरी असोसिएट्स प्रा.लि. औरंगाबाद तर्फे श्री. आर.एस.चव्हाण यांना सदर तलावामधून गौण खनिज उत्खनन करण्याची परवानगी देण्यात आली होती. त्यानुसार संबंधिताने १७५० ब्रास गौण खनिज करिता रुपये ४,१०,१००/- एवढ्या रकमेचा भरणा केलेला आहे.

(२), (३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्याच्या महिला बालविकास विभागामार्फत अंगणवाड्या व मिनी अंगणवाड्याकरिता क्षेत्रीय
कार्यालयाकडून अहवाल न घेताच साहित्य खरेदी केल्याबाबत**

(११) २२६५५ (१७-०८-२०१५). श्री.तानाजी मुटकले (हिंगोली) : सन्माननीय महिला व बाल विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्याच्या महिला व बालविकास विभागामार्फत अंगणवाड्या व मिनी अंगणवाड्याकरिता प्लॉस्टीक चटई, वजन करण्याचे मशीन, लहान मुलांकरिता खाऊ, औषधी, शैक्षणिक साहित्य इत्यादीची खरेदी फेब्रुवारी, २०१५ रोजी वा त्या दरम्यान करण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,

वि.स. ११२ (९)

- (२) असल्यास, सदर खरेदी करण्यापूर्वी महिला व बालविकास विभागाच्या आयुक्तांनी या खरेदीची गरज आहे किंवा नाही याबाबत क्षेत्रीय कार्यालयाकडून अहवाल न घेताच खरेदीचे प्रस्ताव मंत्रालयात सादर केले, हे खरे आहे काय,
- (३) सदर खरेदी प्रक्रिया अत्यंत घाई गडबडीने व शंकास्पद रित्या तसेच ई-निविदा पध्दतीचा वापर न करता दर करार पध्दतीने करण्यात आली, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, क्षेत्रीय कार्यालयाकडून मागणी नसताना अत्यंत घाई गडबडीने व ई-निविदा प्रक्रिया हेतुपुरस्परपणे टाळून खरेदी प्रक्रिया करण्याची सर्वसाधारण कारणे काय आहेत,
- (५) असल्यास, शासनामार्फत सदर खरेदी प्रक्रियेची चौकशी करण्यात येईल काय ?

श्रीमती पंकजा मुंडे (१४-१२-२०१५) : (१) हे खरे आहे.

- (२) आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना यांचे स्तरावर दिनांक ०७/०२/२०१५ रोजी उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (बाल कल्याण), जिल्हा परिषद यांची विविध विषयाबाबत आढावा बैठक आयोजित केली होती. सदर बैठकीत विविध वस्तूंच्या खरेदीबाबत मागणी क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांनी केली होती. त्यानुसार आयुक्तांनी शासनाकडे विविध वस्तूंच्या खरेदीचे प्रस्ताव पाठविले होते.
- (३) व (४) अंगणवाडीतील लाभार्थ्यांची गरज विचारात घेऊन विभागामार्फत केलेली खरेदी ही सर्व शासकीय नियम/निकष, केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचना इत्यादींचे काटेकोरपणे अवलंब करून करण्यात आली आहे.
- (५) शासनाच्या विविध विभागाकडून मागील १५ वर्षांमध्ये झालेल्या खरेदीची चौकशी करण्यासाठी मा.मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली अप्पर मुख्य सचिव (वित्त) व प्रधान सचिव (उद्योग) अशी त्रिसदस्यीय समितीची नियुक्ती दिनांक ०६/०८/२०१५ अन्वये करण्यात आली आहे.

जिल्हा परिषद परभणी अंतर्गत चारठाणा (ता.जिंतूर) येथे कोल्हापूरी बंधा-यांचे मागील बाजूस खोलीकरणाचे काम निकृष्ट दर्जाचे झाल्याबाबत

(१२) २४५४१ (१४-०८-२०१५). श्री.विजय भांबळे (जिंतूर), श्री.रमेश कदम (मोहोळ), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा) : सन्माननीय जलसंधारण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) जिल्हा परिषद परभणी अंतर्गत चारठाणा (ता.जिंतूर) येथे सुध्दा कोल्हापूरी बंधा-यांचे मागील बाजूस खोलीकरणाचे काम चालू आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदरचे काम अतिशय निकृष्ट दर्जाचे झालेले आहे अशी तक्रार अधीक्षक अभियंता स्थानिकस्तर औरंगाबाद यांचेकडे मे, २०१५ मध्ये करण्यात आलेली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, तक्रारीचे अनुषंगाने कोणती कारवाई केली आहे ?

श्रीमती पंकजा मुंडे (२१-१२-२०१५) : (१) हे खरे नाही.

कोल्हापूरी पध्दतीच्या बंधान्याच्या चारठाणाच्या मागील बाजूस खोलीकरणाचे अंदाजपत्रक तयार करून मान्यतेस्तव जिल्हास्तरीय समितीकडे दिनांक २८ सप्टेंबर, २०१५ रोजी सादर करण्यात आलेले आहे.

(२) अशा प्रकारचे निवेदन कार्यकारी अभियंता, (लघु पाटबंधारे) जिल्हा परिषद, परभणी यांच्याकडे आढळून येत नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

सांगली जिल्हायातील अंगणवाडी सेविका भरती प्रक्रिया प्रलंबित असल्याबाबत

(१३) २५६७६ (१७-०८-२०१५). श्री.अनिल बाबर (खानापूर) : सन्माननीय महिला व बाल विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सांगली जिल्हातील अंगणवाडी सेविका भरती प्रक्रिया दीड वर्षांपासून प्रलंबित असल्याचे माहे मे, २०१५ च्या पहिल्या आठवड्यात निर्देशनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, अंगणवाडी सेविका भरतीसाठी हजारो पात्र महिलामध्ये नाराजी निर्माण झाली आहे काय,

(३) असल्यास, सदर भरती प्रक्रिया प्रलंबित राहण्याची कारणे काय आहेत, सदरहु भरती प्रक्रिया तातडीने पूर्ण करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, याबाबत होणाऱ्या विलंबाची कारणे काय आहेत तसेच याबाबतची सद्यःस्थिती काय आहे?

श्रीमती पंकजा मुंडे (१४-१२-२०१५) : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) हे खरे नाही.

सांगली जिल्ह्यातील १३ एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना प्रकल्पामध्ये माहे मे, २०१५ अखेर अंगणवाडी सेविका-३१, अंगणवाडी मदतनीस-७२, मिनी अंगणवाडी सेविका-१२ अशी एकूण ११५ पदे रिक्त होती. सदर पदे ही राजीनामा, सेवानिवृत्ती या कारणामुळे रिक्त झालेली आहेत. या पदांची भरती प्रकल्प स्तरावरून प्रत्येक वर्षी प्रकल्पाकडील रिक्त पदानुसार जाहिरात देऊन केली जाते.

तसेच एकात्मिक बाल विकास सेवा योजनेचे बळकटीकरण व पुनर्संरचना अंतर्गत समाविष्ट असणाऱ्या प्रकल्पातील कार्यरत अंगणवाडी केंद्रात अतिरिक्त अंगणवाडी सेविका ही मानधनी पदे केंद्र शासनाकडून मंजूर करण्यात आली आहेत. यासंदर्भात राष्ट्रमाता जिजाऊ सेवाभावी संस्था, धुळे व इतर यांनी मा.उच्च न्यायालय, औरंगाबाद खंडपीठ येथे या पदाच्या भरती प्रक्रियेमध्ये मदतनीसांना अतिरिक्त अंगणवाडी सेविका पदावर सामावून घेणेबाबतची रिट याचिका क्रमांक ७५०५/२०१४ दाखल केली होती. सदर याचिकेमध्ये मा.उच्च न्यायालय,

खंडपीठ औरंगाबाद यांनी दिनांक २८/८/२०१४ च्या आदेशान्वये अतिरिक्त अंगणवाडी सेविका भरती प्रक्रियेस स्थगिती दिली होती. त्यानुसार आयुक्त, महिला व बाल विकास, पुणे यांनी दिनांक ०२/०९/२०१५ च्या पत्रान्वये २० जिल्ह्यातील भरतीप्रक्रियेस स्थगिती दिली होती.

महिला व बाल विकास विभाग, शासन निर्णय दिनांक १५ नोव्हेंबर, २०१४ अन्वये अतिरिक्त अंगणवाडी सेविका तथा पोषणाहार समुपदेशक या पदावर मदतनीसांना सामावून घेण्याबाबत तरतूद करण्यात आलेली आहे. या आधारावर मा.उच्च न्यायालयात खंडपीठ औरंगाबाद यांनी रिट याचिका क्रमांक ७५०५/२०१४ निकाली काढली असून उपरोक्त शासन निर्णयाप्रमाणे कार्यवाही करण्यास अनुमती दिलेली आहे. तथापि केंद्र शासनाने अतिरिक्त अंगणवाडी सेविका तथा पोषणाहार समुपदेशक ही पदे सद्यःस्थितीत भरण्यात येऊ नयेत असे निर्देश दिलेले आहेत. त्यामुळे वरील पदे भरण्यात आलेली नाहीत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

पिंगलाक्षी देवी (ता.रिसोड, जि.वाशिम) येथील तलावमध्ये होत असलेले अतिक्रमण

(१४) २६५५९ (१७-०९-२०१५). श्री.राजेंद्र पाटणी (कारंजा) : सन्माननीय जलसंधारण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पिंगलाक्षी देवी तलाव (ता.रिसोड, जि.वाशिम) हा तलाव अतिक्रमणाच्या विळख्यात सापडला असून १०० एकराच्या वर क्षेत्रफळ असलेल्या तलावाच्या बाजूला शेती करून अतिक्रमण करत असल्याची बाब तसेच निरुपयोगी वनस्पती वाढल्यामुळे या तलावाची मोठी दुर्दशा झाली असून हा ऐतिहासिक तलाव नामशेष होण्याच्या मार्गावर असून जिल्हा परिषद वाशिम यांनी तातडीने अतिक्रमण काढून व तलावाची साफसफाई करत असल्याची मागणी श्री.विनोद जोशी यांनी दिनांक १३ मे, २०१५ रोजी वा त्या सुमारास जिल्हा प्रशासनाकडे केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर प्रकरणी जिल्हा प्रशासन व प्रशासनामार्फत काही कार्यवाही करण्यात आली किंवा येत आहे का,

(३) नसल्यास, अद्यापही कार्यवाही मध्ये दिरंगाई होत असल्याचे कारणे काय ?

श्रीमती पंकजा मुंडे (२१-१२-२०१५) : (१) हे खरे नाही.

अशा प्रकारचे निवेदन लघुसिंचन विभाग/उप विभाग, जिल्हा परिषद, वाशिम यांचे कार्यालयात आढळून आले नाही. तथापि, सदर तलाव हा ब्रिटीश कालीन तलाव असून योजनेचे बांधकाम अंदाजे १५० वर्षा पेक्षाही पूर्वीचे असल्याने याबाबत योजनेशी संबंधीत कोणतेही दस्तावेज मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, वाशिम यांचे कार्यालयात उपलब्ध नसल्याचे तसेच मोकास्थळी पाहणी करून तलावाचे बुडीत क्षेत्रात व पुर्णसंचय पातळीचे परिघात मोठ्या प्रमाणात पाणथळ वनस्पती असल्याने सन २००५-२००६ मध्ये शासकीय यंत्रसामुग्रीचा वापर करून मोठ्या प्रमाणात तलावातील गाळ व पाणथळ वनस्पतींचे निर्मूलन

करण्यात आले. तसेच सन २०१४-१५ मध्ये देखील जलयुक्त शिवार अभियाना अंतर्गत लोकसहभागातून साधारणतः ३५,००० घन मिटर एवढा गाळ पाणथळ वनस्पतीसह तलावातील पाणी नसलेल्या कोरड्या बुडीत क्षेत्रातील भागातून काढण्यात आला आहे.
(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**रायगड जिल्ह्यात अंगणवाड्या भाड्याच्या खोलीत समाजमंदिर किंवा
ग्रामपंचायत कार्यालयात भरत असल्याबाबत**

(१५) २६७९७ (१७-०८-२०१५). श्री.भरतशेठ गोगावले (महाड) : सन्माननीय महिला व बाल विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) रायगड जिल्ह्यात शासनाने ठरवून दिलेल्या क्षेत्रात अंगणवाड्यासाठी हक्काची जागा मिळत नसल्यामुळे ३१९९ पैकी १ हजार १२० अंगणवाड्या भाड्याच्या खोलीत समाजमंदिर किंवा ग्रामपंचायत कार्यालयात भरत असल्याचे नुकतेच माहे जून, २०१५ मध्ये निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) तसेच अंगणवाड्यांमध्ये मुलांना शिकविण्यासाठी लागणा-या अंगणवाडी सेविका व मदतनीस यांची संख्या अपुरी असल्याचेही निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, या संदर्भात शासनाने सखोल चौकशी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले,
- (४) तदनुसार शासन स्तरावर काय कार्यवाही करण्यात आली वा येत आहे, नसल्यास, त्याची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे (१४-१२-२०१५) :(१) हे खरे आहे.

रायगड जिल्ह्यात २६७९ अंगणवाडी केंद्र व ६०४ मिनी अंगणवाडी केंद्र अशाप्रकारे एकूण ३२८३ अंगणवाडी केंद्र मंजूर व कार्यरत आहेत. यापैकी भाड्याच्या खोलीत-३००, समाजमंदिर-१८५ व ग्रामपंचायत कार्यालय-२५ अशाप्रकारे एकूण ५१० अंगणवाड्या भरत आहेत. उर्वरित २७७३ अंगणवाड्या स्वतःच्या इमारतीत/प्राथमिक शाळा/सार्वजनिक ठिकाणी/मंदिरात भरत आहेत.

(२), (३) व (४) हे खरे नाही.

तथापि अंगणवाडी सेविका, मदतनीस, मिनी अंगणवाडी सेविका यांची रिक्त पदे महिला व बाल विकास विभाग, शासन निर्णय दिनांक १३/०८/२०१४ नुसार प्रकल्पस्तरावर भरण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

उस्मानाबाद जिल्ह्यातील साखळी सिमेंट बंधान्यांची कामे प्रलंबित असल्याबाबत

(१६) २७१३१ (१७-०८-२०१५). श्री.मधुकरराव चव्हाण (तुळजापूर) : सन्माननीय जलसंधारण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) सन २०१२-१३ मध्ये तत्कालीन मुख्यमंत्री यांनी उस्मानाबाद जिल्ह्यातील टंचाई निवारणार्थ साखळी सिमेंट बंधारे बांधणेसाठी मुख्यमंत्री सहायता निधीतून रु. ८ कोटी दिले होते, हे खरे आहे काय
- (२) असल्यास, अधीक्षक, जिल्हा कृषि अधिकारी, उस्मानाबाद हा निधी खर्च करण्यामध्ये अपयशी ठरले आहे, हे खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, अधीक्षक, जिल्हा कृषि अधिकारी हे कामात दुर्लक्ष करीत आहेत, हे ही खरे आहे काय
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणाची चौकशी केली आहे वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत?

श्रीमती पंकजा मुंडे (१६-१२-२०१५) : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

सदर रु.८.०० कोटी निधीपैकी कृषी विभागास रु. ५.५७ कोटी इतका निधी देण्यात आला होता व तो पूर्ण खर्च करण्यात आला आहे.

(३), (४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**दौंड तालुक्यातील फिरंगाई माता मंदिर परिसराचा विकास
वन तीर्थ पर्यटन योजनेअंतर्गत करण्याबाबत**

(१७) २८२४३ (२७-१०-२०१५). श्री.राहूल कुल (दौंड) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) दौंड तालुक्यातील फिरंगाई माता मंदिर परिसराचा विकास वन तीर्थ पर्यटन योजनेअंतर्गत करण्याबाबतचे निवेदन स्थानिक लोकप्रतिनिधी यांनी मा.वन मंत्री यांना माहे जून, २०१५ मध्ये वा त्यादरम्यान दिले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सन २०१५-१६ मध्ये वन तीर्थ पर्यटन योजनेसाठी शासनाने किती निधीची तरतूद केली आहे,
- (३) असल्यास, उक्त बाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार (०७-०१-२०१६) : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) सन २०१५-१६ करिता इको-टुरिझम (राज्य) या योजनेसाठी रु. ३५७०.०० लक्ष इतक्या निधीची तरतूद करण्यात आली आहे.

- (३) सदर पर्यटन स्थळाचा विकास करण्यासाठी आवश्यक प्रस्ताव सादर करण्याच्या सुचना दि.१३/१०/२०१५ रोजी अप्पर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (अर्थसंकल्प, नियोजन व विकास) महाराष्ट्र राज्य नागपूर व मुख्य वनसंरक्षक (प्रादेशिक) पुणे यांना देण्यात आल्या आहेत. सदरहू प्रस्ताव तयार करण्याची कार्यवाही उपवनसंरक्षक, पुणे यांचे स्तरावर सुरु आहे.
- (४) कार्यवाही सुरु असल्याने प्रश्न उद्भवत नाही.

आंबेगाव, जुन्नर (जि.पुणे) तालुक्यामध्ये वन खात्याच्या जमिनीवर झालेले अतिक्रमण

(१८) २८९२७ (१३-०१-२०१६). श्री.विजय काळे (शिवाजीनगर) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) आंबेगाव, जुन्नर (जि.पुणे) तालुक्यामध्ये वन खात्याच्या जमिनीवर मोठ्या प्रमाणात अतिक्रमण झाल्याचे माहे ऑक्टोबर २०१५ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी स्थानिक प्रशासनाकडून कोणती दंडात्मक कारवाई करण्यात आली वा येत आहे काय,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार (१६-०४-२०१६) : (१) आंबेगाव, जुन्नर (जि.पुणे) तालुक्यातील जुन्नर वनविभागांमध्ये लोकशासन आंदोलन या संघटने मार्फत सन २०११-१२ पासून अतिक्रमण होत आहे. सदर होत असलेले अतिक्रमण वेळोवेळी हटविण्याची कार्यवाही करण्यात आलेली आहे. परंतु अतिक्रमण हटविल्या नंतर सदर अतिक्रमण पुन्हा पुन्हा त्याच जागेवर करतात. सन २०१५ मध्ये आंबेगाव तालुक्यातील कळंब, थोरांदळे, खडकी व निघाटेवाडी असे चार गावात वनजमिनीवर अतिक्रमण करून एकूण ७४ झोपड्या उभ्या केल्याचे निदर्शनास आले होते.

(२) व (३) दिवाणी व फौजदारी न्यायालय, या गावातील अनेक वन जमिनीवर केलेले अतिक्रमणाबाबत यापूर्वी संबंधित आरोपींना फेब्रुवारी, २०१५ मध्ये साध्या कैदेची शिक्षेचा आदेश दिला होता. तथापि, त्याच ठिकाणी पुन्हा पुन्हा झोपड्यांचे अतिक्रमण होत आहे. सध्या अस्तित्वात असलेल्या एकूण ७४ झोपड्यांपैकी ६३ झोपड्यांबाबत दिवाणी व फौजदारी न्यायालय, घोडेगाव येथे दिनांक १६.०२.२०१५ रोजी प्रकरण न्यायप्रविष्ट केले आहे. उर्वरित ११ झोपड्यांबाबत चौकशी पूर्ण करून प्रकरण न्यायप्रविष्ट करण्यात येत आहे.

पुणे जिल्ह्यातील सिंहगडावर वारंवार दरड कोसळण्याच्या घटना घडत असल्याबाबत

(१९) २९०१२ (२१-१२-२०१५). श्री.भिमराव तापकीर (खडकवासला) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पुणे जिल्ह्यातील ऐतिहासिक सिंहगडावर पावसाळ्यात वारंवार दरड कोसळण्याच्या घटना घडत असतांना सुरक्षिततेच्या दृष्टीने उपाययोजना नसल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१५ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, दरड कोसळण्याचा धोकाच निर्माण होऊ नये व सुरक्षिततेच्या दृष्टीने कोणत्या उपाययोजना केल्या वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची सर्वसाधारण कारणे काय आहेत ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार (२१-०३-२०१६) : (१) पुणे जिल्ह्यातील सिंहगड येथे माहे २१.६.२०१५ रोजी दरडीचे दगड पडून श्री.सौरभ गायकवाड व श्री.गजानन राऊत हे पर्यटक किरकोळ जखमी झालेले आहेत.

(२) सिंहगड-गोळेवाडी रस्त्यांवर दरड कोळसणाऱ्या जागी सुरक्षा जाळ्या बसविण्याकरिता सन २०१४-१५ मध्ये जिल्हा वार्षिक योजनांतर्गत वनातील मार्ग व पुल दुरुस्ती या शिर्षांतर्गत रक्कम रु.७५.५६ लक्ष निधी प्राप्त करून देण्यात आलेला आहे. सन २०१५-१६ मध्ये रक्कम रु.४९.२६ लक्ष निधी प्राप्त झालेला आहे. प्राप्त निधी सार्वजनिक बांधकाम विभागाकडे हस्तांतरित करण्यात येत आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

नागपूर येथील पंच व्याघ्र पकल्पातील मुख्य वनसंरक्षक

यांच्या कार्यकाळात झालेल्या गैरव्यवहाराबाबत

(२०) २९१९५ (१३-०१-२०१६). श्री.गुलाबराव पाटील (जळगाव ग्रामीण) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुख्य वनसंरक्षक पंच व्याघ्र प्रकल्प, नागपूर यांच्या कार्यकाळात म्हणजेच माहे जुलै, २०१२ पासून झालेल्या कामामध्ये व निविदा काढण्यामध्ये मोठ्या प्रमाणात गैरव्यवहार झाल्याची बाब निदर्शनास आली आहे हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(३) असल्यास चौकशीचे निष्कर्ष काय आहेत व त्यानुसार संबंधितांवर कोणती कारवाई करण्यात आली वा येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार (०५-०३-२०१६) : (१) हे खरे नाही.

(२), (३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबई व ठाणे परिसरातील वाढत्या नागरीकरणाने खाड्याही असुरक्षित असल्याबाबत

(२१) ३०११० (१४-०१-२०१६). श्री.नसीम खान (चांदिवली) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मुंबई व ठाणे परिसरातील वाढत्या नागरीकरणाने खाड्याही सुरक्षित राहिलेल्या नाहीत, शासनाने व ठाण्याच्या खाडीकिनारा प्लेमिंगो संरक्षित क्षेत्र म्हणून घोषित केला असल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१५ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, गेल्या तीन दशकात ठाणे खाडीसह सर्वच खाड्यांचे नाले झाले असून ज्या खार फुटीच्या सान्निध्यात पक्षी बागडतात ते खारफुटीचे क्षेत्रच या काळात तब्बल ३० टक्क्यांनी कमी झाल्याचे अभ्यासकांचे म्हणणे आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, या खाडीकिनाऱ्यासह तिवरांचे क्षेत्र संरक्षित करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार (१६-०३-२०१६) : (१) ठाणे खाडी मध्ये आढळणारी जैवविविधता, तसेच मुंबईकरांसाठी उत्तम पर्यटन स्थळ आणि तेथील पक्षी व इतर जीवसंपदा यांचे अधिवासावर तसेच कांदळवनावर प्रतिकूल परिणाम होऊ नये म्हणून दिनांक ०६.०८.२०१५ रोजी १६९० हेक्टर क्षेत्राची ठाणे खाडी प्लेमिंगो अभयारण्य घोषित करण्याबाबत अधिसूचना प्रसिध्द करण्यात आलेली आहे.

(२) भारतीय वन्यजीव संस्था, डेहराडून यांची नुकत्याच प्रसिध्द केलेल्या अहवालामध्ये ठाणे खाडी सह महाराष्ट्राचे किनारवर्ती भागातील खाडी भागातील कांदळवन क्षेत्रात सन २०१३ च्या तुलनेत ३६ चौ.कि.मी. ने वाढ झाल्याचे नमूद केले आहे.

(३) मा.उच्च न्यायालयाने रिट याचिका क्र. ३२४६/२००४ मध्ये दिलेल्या आदेशाच्या अनुषंगाने शासन स्तरावरून खाडी किनाऱ्यावरील कांदळनाचे संरक्षण व संवर्धन करण्याकरिता पुढील प्रमाणे पावले उचलण्यात आलेली आहेत:-

- १) तटीय क्षेत्रातील कांदळवनाचे संरक्षण व संवर्धन करण्याकरिता कांदळवन कक्षाची निर्मिती करण्यात आलेली आहे. कांदळवन कक्षांतर्गत मुंबई, नवी मुंबई, ठाणे आणि मिरा-भाईंदर क्षेत्रातील कांदळवनाचे प्रभावीपणे संरक्षण व संवर्धन करण्याकरिता मुंबई कांदळवन संधारण घटकाची निर्मिती करण्यात आलेली आहे.
- २) मा.न्यायालयाच्या आदेशानुसार राज्य शासनाकडून कांदळवनाला वैधानिक दर्जा व संरक्षण प्राप्त होण्याकरिता सरकारी जमिनीवरील कांदळवन क्षेत्र "राखीव वने" म्हणून आणि खाजगी जमिनीवरील कांदळवन क्षेत्र "वने" म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.
- ३) कांदळवनाचे संवर्धन करण्याकरिता कांदळवन रोपवाटिका तयार करणे आणि रोपवने असे कार्यक्रम कांदळवन कक्षाकडून राबविण्यात येत आहेत. कांदळवन रोपवन कार्यक्रम अंतर्गत कांदळवन कक्षाकडून २२६.४९ हेक्टर क्षेत्रावर कांदळवनाची लागवड करण्यात आलेली आहे. GIZ या प्रकल्पांतर्गत ठाणे खाडी क्षेत्रात कांदळवन संवर्धन व संरक्षण करण्याकरिता विविध प्रकल्प राबविण्यात येत आहे.

४) नगर पालिका व पोलीस यांच्या सहकार्याने विविध ठिकाणी अतिक्रमण हटविण्याची कार्यवाही करण्यात आली आहे. मुंबई कांदळवन संधारण घटकाकडून मुंबई, मुंबई उपनगरातील सुमारे २२४० अनाधिकृत झोपड्याचे निष्कासन करण्यात आलेले आहे.

५) कांदळवनाच्या संरक्षणासाठी एक स्पीड बोट खरेदी करून कांदळवन क्षेत्रात वन कर्मचाऱ्यांमार्फत गस्त घालण्यात येते.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

ठाणापाडा (हातगड) (ता. सुरगाणा, जि. नाशिक) सुमारे तीनशे लोकवस्तीचे गाव वन खात्यामुळे गत पन्नास वर्षांपासून अंधारात वावरत असल्याबाबत

(२२) ३०१४५ (१३-०१-२०१६). श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), श्री.आसिफ शेख (मालेगांव मध्य), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.अब्दुल सत्तार (सिल्लोड) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) ठाणापाडा (हातगड) (ता. सुरगाणा, जि. नाशिक) हे सुमारे तीनशे लोकवस्तीचे गाव निव्वल वन खात्याच्या आडमुठेपणामुळे गत पन्नास वर्षांपासून अंधारात वावरत असल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१५ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, ग्रामस्थांनी शासन दरबारी वीज जोडणी मंजूर करूनही गावात विजेचे पोल टाकण्यासाठी वन खात्याच्या जमिनीचा वापर करावा लागतो वन खातेच त्यास नकार देत असल्याने विजेसाठी सर्व सामुग्री येऊन पडून वीज जोडणी केली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, राज्य शासनाने या प्रकरणी चौकशी करून सुरगाणा तालुक्यातील ठाणापाडा येथील लोकवस्तीला वीज जोडणी करून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) अद्याप कोणतीच कार्यवाही होत नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार (१८-०३-२०१६) : (१), (२) व (३) अनुसूचित जमाती व इतर पारंपारीक वननिवासी (वन अधिकाऱ्यांची मान्यता) अधिनियम २००६ अंतर्गत नियम ३(२) नुसार वनेत्तर कामासाठी वनक्षेत्राचा वापर करणेस परवानगी देणेबाबत हातगड ते ठाणापाडा येथील ११ के.व्ही.उच्च दाव विद्युत वाहिनीचे काम करण्याकरीता लागणारे वनक्षेत्र ०.९२४ हे. करिता सहायक अभियंता, म.रा.वि.वि.कं. उपविभाग, सुरगाणा यांनी प्रस्ताव सादर केलेला होता. सदर प्रस्तावास उप वनसंरक्षक, पुर्व नाशिक यांच्या दिनांक ०४.०३.२०१४ रोजीच्या आदेशान्वये मंजूरी देण्यात आलेली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**आदगाव (ता. श्रीवर्धन, जि. रायगड) येथे नवी मुंबई येथील एका नामांकित बिल्डर्सने
आरक्षित जंगलातून अनधिकृत जेसीबीच्या सहाय्याने रस्ता केल्याबाबत**

(२३) ३०४२९ (१३-०१-२०१६). श्री.भरतशेठ गोगावले (महाड), श्री.मनोहर भोईर (उरण) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आदगाव (ता. श्रीवर्धन, जि. रायगड) येथे नवी मुंबई येथील एका नामांकित बिल्डर्सने खरेदी केलेल्या आपल्या जागेमध्ये जाण्यासाठी आरक्षित जंगलातून अनधिकृत जेसीबीच्या सहाय्याने रस्ता केल्याचे नुकतेच माहे सप्टेंबर, २०१५ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, यासंदर्भात स्थानिक ग्रामस्थांनी वन विभागाकडून तक्रार करूनही अद्यापी वन विभागाकडून कोणतीच कारवाई करण्यात आलेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने सखोल चौकशी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले,

(४) तदनुसार दोषी विकासकावर कोणती कारवाई करण्यात आली वा येत आहे नसल्यास, त्याची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार (१६-०३-२०१६) : (१), (२) व (३) मौजे आदगाव ता.श्रीवर्धन, जि.रायगड येथील राखीव वने गट क्र. १५३ मधून अनधिकृतरित्या जेसीबीच्या सहाय्याने रस्ता करण्याबाबतची तक्रार प्राप्त झालेली आहे. याबाबत वन सर्वेक्षण, रोहा यांनी जागेवर जाऊन चौकशी केली असता सदर ठिकाणी कच्चा बैलगाडी व पायवाट रस्ता असल्याचे निदर्शनास आले आहे.

तक्रारीतील नमूद रस्ता नवीन नसून १९८० पूर्वीचे असल्याचे काही गावकऱ्यांनी कळविले आहे. त्याबाबत तक्रारकर्ता यांनी आक्षेप घेतला आहे. सबब सदर रस्ता जुने आहे किंवा कसे याबाबत फेर चौकशी करण्याच्या सूचना दिल्या आहेत.

(४) चौकशी अंती योग्य ती कार्यवाही करण्यात येईल.

राज्यात खार फुटीच्या क्षेत्राचे करण्यात आलेले सर्वेक्षण

(२४) ३०५५१ (१४-०१-२०१६). अॅड.के.सी.पाडवी (अक्कलकुवा), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.मनोहर भोईर (उरण) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्य खार फुटी कक्षाने महाराष्ट्र रिमोट सेन्सिंग अॅण्ड स्पेस अॅप्लिकेशन सेंटरच्या (एमआरएससी) बरोबरीने मुंबई, नवी मुंबई आणि ठाणे जिल्ह्यातील खार फुटीच्या क्षेत्राचे हाय रिझॉल्यूशन सॅटेलाईट इमॅजरीच्या माध्यमातून दिनांक १ ऑगस्ट, २०१५ पासून स्वतंत्ररित्या सर्वेक्षण करण्यात आले आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) मुंबई शहर तसेच उपनगरात खार फुटीच्या क्षेत्रावर मोठ्या प्रमाणावर अतिक्रमण झाल्यामुळे खारफुटीचे क्षेत्र नष्ट झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, या प्रकरणी केलेल्या सर्वेक्षणात कोणकोणत्या बाबी निदर्शनास आल्या, त्यानुसार खार फुटीवरील अतिक्रमण काढून टाकण्याच्या दृष्टीने तसेच खार फुटीवर अतिक्रमण होऊ नये म्हणून शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार (१६-०३-२०१६) :(१) हे खरे नाही. मा.उच्च न्यायालयाने रिट याचिका क्र. ३२४६/२००४ मध्ये दिलेल्या निर्णयानुसार महाराष्ट्र रिमोट सेसिंग अण्ड ॲप्लिकेशन सेंटर (MRSAC) ने महसूल विभागाचे बरोबरीने मुंबई, मुंबई उपनगर आणि ठाणे जिल्ह्यातील नवी मुंबई येथील कांदळवनाचे सन २००५ मध्ये हाय रिझॉल्युशन सॅटेलाईट इमॅजरीच्या माध्यमातून सर्वेक्षण केलेले आहे. तथापि, कांदळवन कक्षाने नव्याने सन २०१५ मध्ये असे सर्वेक्षण केलेले नाही.

(२) व (३) मुंबई व मुंबई उपनगरातील "राखीव वने" म्हणून अधिसूचित कांदळवन व खाजगी जमिनीवरील कांदळवनापासून ५० मी अंतरावर काही तुरळक ठिकाणी भराव टाकून अनाधिकृत झोपड्या करण्याचा प्रयत्न करण्यात आला आहे. अशा एकूण २२४० अनाधिकृत झोपड्या निष्कासित करण्यात आलेल्या आहेत.

कांदळवनाचे संवर्धन करण्याकरीता कांदळवन रोपवाटीका तयार करणे आणि रोपवने असे कार्यक्रम कांदळवन कक्षाकडून राबविण्यात येत आहेत. कांदळवन रोपवन कार्यक्रम अंतर्गत कांदळवन कक्षाकडून २२६.४९ हेक्टर क्षेत्रावर कांदळवनाची लागवड करण्यात आलेली आहे. GIZ या प्रकल्पांतर्गत ठाणे खाडी क्षेत्रात कांदळवन संवर्धन व संरक्षण करण्याकरीता विविध प्रकल्प राबविण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

बुलढाणा जिल्हा परिषदेच्या महिला व बालकल्याण समितीअंतर्गत चिखली प्रकल्पाचे दोन भाग करून दोन स्वतंत्र प्रकल्प कार्यालय तयार करण्याबाबत

(२५) ३१०५३ (१२-०१-२०१६). श्री.राहुल बोंद्रे (चिखली) : सन्माननीय महिला व बाल विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बुलढाणा जिल्हा परिषदेच्या महिला व बालकल्याण समिती अंतर्गत चिखली प्रकल्प फार मोठा असून त्यामध्ये एकूण २२३ अंगणवाडी व ८ मिनी अंगणवाड्या आहेत त्याच्या फार मोठ्या प्रमाणात भार एकाच प्रकल्प अधिकाऱ्यावर येत असल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१५ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, चिखली प्रकल्पाचे दोन भाग करून दोन स्वतंत्र प्रकल्प कार्यालय तयार करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली आहे वा करण्यात येत आहे,

(३) अद्यापपर्यंत कुठलीच कार्यवाही करण्यात आली नसल्यास विलंबाची सर्वसाधारण कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे (२३-०३-२०१६) : (१) हे खरे नाही.

(२) चिखली बाल विकास प्रकल्पाचे दोन भाग करून दोन स्वतंत्र बाल विकास प्रकल्प तयार करण्याचा प्रस्ताव दिनांक ०२ मार्च, २०१६ रोजी केंद्र शासनाच्या मंजूरीसाठी सादर करण्यात आला आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

खारघर (ता.पनवेल, जि.रायगड) येथील कांदळवनाच्या हजारो झाडांची पोक्लेनच्या सहाय्याने बेकायदेशीर तोड केल्याबाबत

(२६) ३११०७ (१३-०१-२०१६). श्री.धैर्यशील पाटील (पेण), श्री.सुभाष उर्फ पंडितशेठ पाटील (अलिबाग), श्री.जीवा गावित (कळवण) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) खारघर (ता.पनवेल, जि.रायगड) येथील वास्तूविहार सोसायटीच्या मागील खाडीत कांदळवनाच्या हजारो झाडांची पोक्लेनच्या सहाय्याने बेकायदेशीर वृक्षतोड करण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पोलीस इमारती समोर असलेल्या कांदळवनाची होत आलेली वृक्षतोड नागरीकांनी दुरुध्वनीवरून कळवून देखील तोड करणाऱ्या व्यक्ती विरुद्ध कोणतीच कारवाई करण्यात आली नाही, हे खरे आहे काय,

(३) असल्यास, कांदळवनाची वृक्षतोड करताना वापरण्यात आलेली पोक्लेन अद्याप बेवारसस्थितीत आढळूनही संबंधीत मालकाविरुद्ध कोणतीच कारवाई करण्यात आली नाही, हे खरे आहे काय,

(४) असल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार (०४-०३-२०१६) :

(१) खारघर (ता.पनवेल, जि.रायगड) येथील वास्तूविहार सोसायटीच्या मागील खाडीभागांमध्ये मॅग्नोव वृक्षांची तोड झाल्याचे आढळून आलेले नाही.

(२) व (३) पोलीस इमारती समोर असलेल्या कांदळवनाची वृक्ष तोड होत असल्याबाबत कोणत्याही नागरिकांनी अथवा इसमांनी वन विभागास दुरुध्वनीद्वारे कळविलेले नाही. मात्र पोलीस ठाणे खारघर यांनी दि. १४.१०.२०१५ अन्वये कळविल्यानंतर वृक्ष तोड झाली आहे किंवा कसे ? याबाबत चौकशी केली असता सदर ठिकाणी वृक्ष तोड झाल्याच आढळून आले नाही. तसेच घटनास्थळी कुठलीही यंत्र सामुग्री बेवारस स्थितीत आढळून आलेली नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुर्तिजापूर (जि.अमरावती) तालुक्यातील जितापूर नाकट या गावांमध्ये
अंगणवाडीची इमारत नसल्याबाबत**

(२७) ३११६२ (१२-०१-२०१६). प्रा.विरेन्द्र जगताप (धामणगाव रेल्वे), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम) : सन्माननीय महिला व बाल विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मुर्तिजापूर (जि.अमरावती) तालुक्यातील जितापूर नाकट या गावांमध्ये अंगणवाडीची इमारत नसल्यामुळे येथील गावक-यांनी अनेकवेळा एकात्मिक बालविकास अधिकारी यांना ४ वर्षात पाचवेळा निवेदन देऊनही अद्यापपर्यंत कोणतीच कार्यवाही करण्यात आली नसल्याचे दिनांक ३० ऑगस्ट, २०१५ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदरील तालुक्यात अंगणवाडी झालीच नाहीत तर गावकऱ्यांनी आंदोलन करण्याचा इशारा दिला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, संबंधित अधिकाऱ्यांवर शासनाने कोणती कारवाई केली आहे वा करणार आहे,
- (४) तसेच सदरील गावाला अंगणवाडी मिळण्याबाबत शासनाने काय कार्यवाही केली आहे वा करणार आहे,
- (५) अद्याप कोणतीच कार्यवाही करण्यात आली नसल्यास त्याची सर्वसाधारण कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे (०९-०३-२०१६) : (१) हे खरे नाही.

जितापूर नाकट हे गाव अमरावती जिल्ह्यात नसून ते अकोला जिल्ह्यात आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) व (४) मौजे जितापूर नाकट येथे अंगणवाडी केंद्र इमारत बांधण्याबाबत कोणतीही टाळाटाळ झालेली नाही. सन २०१०-११ या वर्षामध्ये जितापूर नाकट या गावाकरीता अंगणवाडी केंद्र इमारतीचे बांधकामास रुपये ४ लक्ष इतका निधी अकोला जिल्हा परिषदेद्वारे देण्यात आलेले होता. तथापि सदर गावातील मिनी अंगणवाडी केंद्राकरीता जागा उपलब्ध असल्याबाबतचे प्रमाणपत्र ग्रामपंचायतीकडून प्राप्त न झाल्यामुळे मंजूर निधी ग्रामपंचायत समशेदपूर यांचेकडे वर्ग करण्यात आलेला नाही.

सन २०१६-१७ मध्ये ग्रामपंचायतकडून मिनी अंगणवाडी केंद्राकरीता जागा उपलब्ध असल्याबाबत नाहरकत प्रमाणपत्र प्राप्त झाल्यानंतर प्रशासकीय मान्यता देऊन निधी उपलब्ध करून देण्यात येईल.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मौजे आदगाव (ता.श्रीवर्धन, जि.रायगड) येथे अनधिकृत
खनिज उत्खनन सुरु असल्याबाबत**

(२८) ३२०४८ (१३-०१-२०१६). श्री.सुभाष उर्फ पंडितशेठ पाटील (अलिबाग), श्री.धैर्यशील पाटील (पेण), श्री.जीवा गावित (कळवण) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) श्रीवर्धन (जि.रायगड) तालुक्यातील आदगाव या ठिकाणी एका विकासकाने गत वर्षभरापासून खनिज उत्खनन सुरु केले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, संबंधित विकासकाने उत्खनन करण्यापूर्वी शासनाची पूर्व परवानगी घेतली होती काय,
- (३) असल्यास, खनिज उत्खननासाठी वन विभागाच्या जागेचा अनधिकृत वापर करून वन औषधी झाडे नष्ट होत आहेत, हे खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, अनधिकृतपणे उत्खनन करून पर्यावरणाचा न्हास करणाऱ्या विकासकांवर शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार (१६-०३-२०१६) : (१), (२) व (३) हे खरे नाही, मौजे आदगांव, ता.श्रीवर्धन जि.रायगड येथे कोणत्याही विकासकाने वनखात्याच्या जागेत गेल्या वर्षभरापासून खनिज उत्खनन केलेले नाही. तथापि गट नं.१५२/३ च्या खाजगी मालकीच्या जमिनीवर संबंधित जमीन मालकाने शेततळ्यासाठी खड्डा खोदलेला आहे.
(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**सन २००७ पासून महाराष्ट्रातील सुमारे एक लाख हेक्टरहुन
अधिक वन जमिनीवर अतिक्रमण झाल्याबाबत**

(२९) ३२४८८ (१३-०१-२०१६). श्री.नानाजी शामकुळे (चंद्रपूर) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) सन २००७ पासून महाराष्ट्रातील सुमारे एक लाख हेक्टरहुन अधिक वन जमिनीवर अतिक्रमण झाले असल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०१५ च्या पहिल्या आठवड्यात निदर्शनास आले आहे हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर अतिक्रमणामुळे वनसंपदा वेगाने नष्ट होत असून यामुळे पर्यावरणाच्या समतोलवर गंभीर परिणाम होत आहे हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सन २००७ पासून वन जमिनीवर होत असलेले अतिक्रमणासंदर्भात शासन कोणती कार्यवाही करणार आहे ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार (१७-०३-२०१६) :

(१), (२) व (३) माहे सप्टेंबर, २०१५ अखेर महाराष्ट्रातील अंदाजे ३७४५३ हेक्टर वनजमिनीवर अतिक्रमण (जुने व नवीन) असल्याचे निदर्शनास आले आहे.

महाराष्ट्र जमीन, महसूल संहिता, १९६६ अनुसार वनविभागामार्फत अतिक्रमण हटविण्याची कार्यवाही करण्यात येते. तसेच वनजमिनीवर अतिक्रमण होऊ नये म्हणून क्षेत्रीय कर्मचाऱ्यांमार्फत नियमित गस्त करण्यात येत असून अतिक्रमण आढळून आल्यास त्वरीत हटविण्याबाबत व चौकशी अंती प्रकरण न्यायप्रविष्ट करण्याबाबत कार्यवाही करण्यात येते.

वन अतिक्रमणाच्या आक्रमक प्रवृत्तीला आळा घालण्यासाठी संयुक्त वनव्यवस्थापन समिती मार्फत गावकऱ्यांना अवैध कृत्यापासून परावृत्त करण्याची काम करण्यात येते. तसेच वेळोवेळी पोलीस विभागाची मदत घेवून अतिक्रमण निर्मुलन करण्यात येते. तथापि, अनुसूचित जमाती व इतर पारंपारिक वन निवास (वन हक्कांची मान्यता) अधिनियम, २००६ आणि नियम २००८ अंतर्गत अमान्य दाव्यांबाबत ग्रामसभेकडे दावे remand केल्यानंतर ग्रामसभेने त्यावर किती दिवसांत कार्यवाही करणे बंधनकारक आहे, याबाबत नियमात तरतूद नसल्यामुळे ही प्रकरणे या स्तरावर अनाठायी प्रलंबित राहतात. वन हक्कांची मान्यता अधिनियम, २००६ च्या कलम ४ (५) च्या तरतूदींमुळे अतिक्रमणे तातडीने काढणे शक्य होत नाही.

**मुंबईत सिग्नलवर भिक मागणाऱ्या, वस्तुंची विक्री करणाऱ्या तसेच नशेच्या
आहारी गेलेल्या मुलांच्यासाठी विशेष सुधारगृह देणेबाबत**

(३०) ३२६७३ (२३-१२-२०१५). श्री.जयप्रकाश मुंदडा (बसमत) : सन्माननीय महिला व बाल विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मुंबईत सिग्नलवर भिक मागणाऱ्या, वस्तुंची विक्री करणाऱ्या तसेच नशेच्या आहारी गेलेल्या मुलांची सुटका केल्यानंतर त्यांना शैक्षणिक व सामाजिकदृष्ट्या मुख्य प्रवाहात आणण्यासाठी मुंबई वा मुंबई बाहेर एकही विशेष सुधारगृह नाही, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, याबाबत या मुलांकरिता काम करणाऱ्या एका सामाजिक संस्थेने पुढाकार घेऊन शासनाकडे विशेष सुधारगृहाची मागणी केली आहे, हे खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, मागणीनुसार या मुलांसाठी विशेष सुधारगृहासाठी शासनाने सत्वर कोणते प्रयत्न केले आहेत वा करणार आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे (२३-०३-२०१६) :(१) अंशतः खरे आहे.

तथापि या विभागांतर्गत अशा मुलांचे पुनर्वसनासाठी सुधारगृह नसले तरी मुंबई व मुंबई बाहेर बालगृहे/निरीक्षणगृहे कार्यान्वीत असून त्याद्वारे अशा मुलांचे पुनर्वसन करण्यात येते.

(२) हे खरे नाही.

अशाप्रकारचा कोणताही प्रस्ताव, या विभागाकडे प्राप्त झालेला नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**जळगाव शहरात महापालिकेतर्फे अंगणवाड्यांना देण्यात येणारा पोषण आहार बंद केल्यामुळे
अंगणवाड्यातील बालके कुपोषित आढळल्याबाबत**

(३१) ३२६७४ (१२-०१-२०१६). श्री.जयप्रकाश मुंदडा (बसमत) : सन्माननीय महिला व बाल विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) जळगाव शहरात महापालिकेतर्फे अंगणवाड्यांना देण्यात येणारा पोषण आहार ठेकेदारांच्या आपआपसातील वादांमुळे गेल्या दोन वर्षांपासून बंद करण्यात आल्याने १४७ अंगणवाड्यातील केलेल्या सर्वेक्षण व आरोग्य तपासणीत एकूण ४२ बालके कुपोषित आढळली आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर पोषण आहार बंद केला गेला नसता तर कुपोषणाची संख्या निश्चितपणे कमी झाली असती, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर पोषण आहारास दिलेली स्थगिती व झालेल्या चौकशीत काय निष्पन्न झाले,

(४) असल्यास, दोषी ठेकेदारांवर व अन्य जबाबदारांवर कारवाई निश्चित करण्यात आली आहे काय,

(५) असल्यास, तिचे स्वरूप काय आहे,

(६) असल्यास, सदर पोषण आहार सत्वर सुरु करून कुपोषण हद्दपार करण्यासाठी कोणती उपाययोजना करण्यात येत आहे ?

श्रीमती पंकजा मुंडे (११-०३-२०१६) :

(१) बाल विकास प्रकल्प अधिकारी (नागरी) जळगांव या प्रकल्पांतर्गत जळगांव शहर-८७, चोपडा-१७, अंमळनेर-२६, धरणगांव-६, पारोळा-६, एरंडोल-४ अशा एकूण १४६ अंगणवाड्या असून प्रकल्पांतर्गत कुपोषणाची आकडेवारी पुढीलप्रमाणे आहेत.

एकूण वजन घेतलेली बालके	साधारण बालके	मध्यम कमी वजनाची बालके	तिव्र कमी वजनाची बालके
१९१५८	१४९३४	४१५४	७०

(२), (३), (४), (५) व (६) जिल्हाधिकारी यांचे अध्यक्षतेखाली गठीत जिल्हा आहार पुरवठा समितीमार्फत निवड केलेल्या महिला बचत गट/ महिला संस्था यांचेमार्फत पोषण आहाराचा पुरवठा खंडीत सुरु आहे. पोषण आहारास स्थगिती दिलेली नसल्यामुळे चौकशी करण्यात आलेली नाही. तसेच आहार अखंडीत सुरु असल्याने पुरवठा करणाऱ्या महिला बचत गट/ महिला संस्थांवर कार्यवाही करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

**कर्जत तालुक्यात (जि.रायगड) मोठ्या प्रमाणात वन क्षेत्र असलेल्या कळंब ते साळोख
रस्त्याच्या बाजूच्या वनजमिनीमधील मुरुम तसेच माती रात्रीच्या वेळी
जेसीबी मशीन लावून चोरून विक्री केली जात असल्याबाबत**

(३२) ३३५२४ (१३-०१-२०१६). श्री.सुरेश लाड (कर्जत), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) कर्जत तालुक्यात (जि.रायगड) मोठ्या प्रमाणात वन क्षेत्र असलेल्या कळंब ते साळोख रस्त्याच्या बाजूच्या वनजमिनीमधील मुरुम तसेच माती रात्रीच्या वेळी जेसीबी मशीन लावून चोरून विक्री केली जात आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, यामुळे वनसंपदेलाही धोका निर्माण झाला असून वन विभागाकडून कोणतीही कारवाई केली जात नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, याप्रकरणी स्थानिक जनतेनी तसेच लोकप्रतिनिधीनी माहे ऑगस्ट २०१५ मध्ये वनविभाग जि.रायगड यांच्याकडे तक्रार करून लक्ष वेधले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, याबाबत कारवाई न करण्याची कारणे कोणती ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार (०४-०३-२०१६) :(१) व (२) हे खरे नाही. तथापि, दिनांक १४/०८/२०१५ रोजी वनपाल, बोरगांव व राऊड स्टॉफसह मौजे कळंब संपादित वन.स.नं.जुना २०५ (नवीन १७३) मध्ये ३x३ मीटर लांबीचे १ मीटर खोलीचे खोदकाम केल्याचे निदर्शनास आल्याने प्र.रि.क्र. १/२०१५-१६, दिनांक १४/०८/२०१५ अन्वये गुन्हा नोंदविला आहे.

(३) अशा प्रकारची कोणतीही तक्रार प्राप्त नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुंबई उपनगर बोरीवली पूर्व संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान परिसरात पडणाऱ्या
पावसाचे पाणी मुख्य नाल्यात सोडण्याची व्यवस्था नसल्याबाबत**

(३३) ३३६१७ (१३-०१-२०१६). श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मुंबई उपनगर बोरीवली पूर्व संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान परिसरात पडणाऱ्या पावसाचे पाणी मुख्य नाल्यात सोडण्याची व्यवस्था नसल्याने, सदरहू पाणी उद्यानाला लागून असलेल्या मालाड मधील कुरार व्हिलेज, आप्पा पाडा, क्रांतीनगर आदि लोकवस्तीमध्ये शिरून मोठ्या प्रमाणात रहिवाश्यांच्या मालमत्तेचे नुकसान होत असल्याकारणाने सदरहू सांडपाणी वाहून नेण्याची व्यवस्था करण्याची मागणी लोकप्रतिनिधींनी मा.वने मंत्री महोदयांना दिनांक १७ डिसेंबर, २०१४ रोजी दिलेल्या लेखी निवेदनाद्वारे केली, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, उक्त सांडपाणी वाहून नेण्याची प्रलंबित समस्या सोडविण्यासाठी शासनातर्फे कोणती कार्यवाही करण्यात आली वा येत आहे,
- (३) अद्याप शासनाने कार्यवाही केली नसल्यास त्याची सर्वसाधारण कारणे काय आहेत?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार (०८-०३-२०१६) : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) व (३) पाणवहाळ तज्ञ, गोमुख संस्था पुणे यांचेमार्फत संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानातील पाणवहाळ आराखडा तयार करण्याचे काम करण्यात आले आहे. त्यानुसार ज्या वस्तीत पावसाचे पाणी शिरते त्या वस्तीच्या समपातळीत फक्त चर खोदून डोंगरात पडणारे पावसाचे पाणी मुख्य नाल्यात वळविल्याने प्रश्न दीर्घकाळासाठी सुटणार नाही, कारण डोंगरातून वाहणारे पाणी पूर्वी ज्या नैसर्गिक नाल्यातून जात होते त्या नाल्यावर झोपड्यांचे अतिक्रमण झालेले आहे. त्यामुळे डोंगरावरचे पाणी चर खोदून वळविल्यानंतर देखीलही पावसाचे पाणी व मैलापाणी मिसळून झोपड्यांत शिरण्याची शक्यता नाकारता येऊ शकत नाही.

**मुंबई उपनगरातील बोरीवली पूर्व सजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानाच्या
संरक्षक भिंतीच्या बांधकामात झालेला आर्थिक गैरव्यवहार**

(३४) ३३६२० (१३-०१-२०१६). श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मुंबई उपनगरातील बोरीवली पूर्व सजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानाच्या संरक्षक भिंतीच्या बांधकामासाठी सन २०१३-१४ व २०१४-१५ या वर्षात, संबंधित विभागाचे अधिकारी व कंत्राटदार यांनी आर्थिक संगनमत करून, गैरव्यवहार व अनियमितता केल्याप्रकरणी कारवाई करणेबाबत लोकप्रतिनिधींनी मा.मंत्री महोदय व सचिव, वने महाराष्ट्र राज्य यांना दिनांक ७ सप्टेंबर, २०१५ रोजी लेखी निवेदन दिले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त निवेदनाच्या अनुषंगाने शासनाने चौकशी करून, दोषी विरुद्ध अद्याप कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) अद्याप याबाबत शासनाने कार्यवाही केली नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार (०८-०३-२०१६) :(१) श्री.राजेश लोखंडे संपादक, आवाज माझा, वृत्तवाहिनी, ठाणे (प.) यांनी संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानातील आरे येथील सलोह कॉन्क्रीट भिंतीच्या बांधकामासाठी सन २०१३-१४ व २०१४-१५ या वर्षात संबंधित विभागाचे अधिकारी व कंत्राटदार यांनी आर्थिक संगनमत करून गैरव्यवहार व अनियमितता केल्याप्रकरणी कारवाई करणेबाबतची तक्रार दिनांक ११.०५.२०१५ च्या लेखी निवेदनाद्वारे केली आहे.

(२) व (३) उपरोक्त निवेदनाच्या अनुषंगाने चौकशी केली असता गैरव्यवहार व अनियमितता झाल्याचे आढळून न आल्याने कारवाई करण्याचा प्रश्नच उद्भवत नाही.

मुंबई शहरातील संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान परिसरातील १९९५ पूर्वीच्या घरांना पर्यायी घरे देऊन ज्यांचे ७ हजार रुपये भरणा करावयाचे राहिले त्यांना एक संधी उपलब्ध करून देण्याबाबत

(३५) ३३७५० (१३-०१-२०१६). श्री.प्रकाश सुर्वे (मागाठाणे) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई शहरातील संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान परिसरातील १९९५ पूर्वीच्या घरांना पर्यायी घरे देऊन ज्यांचे ७ हजार रुपये भरणा करावयाचे राहिले त्यांना एक संधी उपलब्ध करून देण्यासंदर्भात दिनांक १३ डिसेंबर, २०१५ रोजीच्या सुमारास मा.मंत्री वने यांना मा.पर्यावरण मंत्री यांनी स्थानिक लोकप्रतिनिधींच्या विनंतीवरून शिफारस केली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, यासंदर्भात मा.वनेमंत्री यांनी कोणता निर्णय घेतला आहे, त्याचे स्वरूप काय आहे,

(३) असल्यास, त्यानुसार पुढे कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार (०८-०३-२०१६) : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) व (३) संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यान परिसरातील १९९५ पूर्वीच्या झोपडी धारकांना रु. ७ हजार भरण्याकरीता मुदत वाढवून मिळण्यासंदर्भात मा.उच्च न्यायालयात दाखल झालेल्या जनहित याचिका क्र.८३/२००८ व ८४/२००८ तसेच नोटीस ऑफ मोशन ३४८/२०१० फेटाळण्यात आल्या आहेत. मा.सर्वोच्च न्यायालयात विशेष विनंती याचिका क्र. २२३३८/२०१२ दाखल करण्यात आली असून त्या संदर्भाचा निर्णय प्रलंबित आहे.

कोल्हापूर आणि सिंधुदुर्ग जिल्हयातील तिलारी परिसराला अभयारण्य घोषित करण्याबाबतचा प्रस्ताव

(३६) ३४६१२ (१३-०१-२०१६). श्री.वैभव नाईक (कुडाळ) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कोल्हापूर आणि सिंधुदुर्ग जिल्हयातील तिलारी परिसराला अभयारण्य घोषित करण्याबाबतचा प्रस्ताव वनविभागाने शासनाकडे सादर केला, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रस्तावाच्या अनुषंगाने केव्हापासून अंमलबजावणी होणार आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार (०८-०३-२०१६) : (१) हे खरे आहे.

(२) तिलारी येथे अभयारण्य घोषित करण्याच्या अनुषंगाने मुख्य वन्यजीव रक्षक तथा प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांचे कडून प्राप्त प्रस्तावात काही त्रुटी आढळून आल्या आहेत. त्या अनुषंगाने त्रुटीची पूर्तता केल्यानंतर सर्वकष विचारांती अंमलबजावणी होईल.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात ५७७ अंगणवाडी केंद्रांना स्वतःची इमारती नसल्याबाबत

(३७) ३४६५५ (१२-०१-२०१६). श्री.वैभव नाईक (कुडाळ), श्री.नरेंद्र पवार (कल्याण पश्चिम) : सन्माननीय महिला व बाल विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात १२४३ नियमित अंगणवाड्या व तर ३२७ मिनी अंगणवाड्या अशी एकूण १५७० अंगणवाडी केंद्र असताना त्यापैकी ५७७ अंगणवाडी केंद्रांना स्वतःची इमारती नाही, हे खरे आहे काय,
- (२) अंगणवाडी केंद्रातून सुसंस्काराचे धडे दिले जात असतात त्याच अंगणवाडी केंद्रांना स्वतःची स्वतंत्र इमारत नसल्याने बालकांना विद्यार्जनसाठी अडचणी येत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) नाबार्ड मार्फत अंगणवाडीच्या केंद्राच्या बांधकामासाठी १०० टक्के अनुदान दिले जात असतानाही आजमितीस सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील ५७७ ठिकाणी अंगणवाडी केंद्राची स्वतंत्र इमारत नसण्याची सर्वसाधारण कारणे काय आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे (११-०३-२०१६) : (१) अंशतः खरे आहे.

सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील स्वतःची इमारत, प्राथमिक शाळा, खाजगी इमारत, समाजमंदिर व सार्वजनिक इमारतीत भरणारी अंगणवाडी केंद्रांची स्थिती खालीलप्रमाणे आहे.

मंजूर अंगणवाडी केंद्र	स्वतःची इमारत असलेल्या अंगणवाडी केंद्रांची संख्या	प्राथमिक शाळा, खाजगी इमारत, समाजमंदिर व सार्वजनिक इमारतीत भरणारी अंगणवाडी केंद्रांची संख्या
१५६९	१००८	५६९

(२) हे खरे नाही. ज्या अंगणवाडी केंद्रांना स्वतःची इमारत नाही अशा अंगणवाडी केंद्रांना स्वतःची इमारत उपलब्ध होईपर्यंत स्थानिक स्तरावर ग्रामपंचायती मार्फत पर्यायी बैठक व्यवस्था करून बालकांना विद्यार्जनासाठी येणाऱ्या अडचणी दूर केल्या आहेत.

(३) सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात जागेची उपलब्धता नसल्यामुळे सद्यःस्थितीत ४४० अंगणवाडी केंद्रांना स्वतंत्र इमारत उपलब्ध करता येत नाही.

ब्रम्हपूरी वन विभाग (जि. चंद्रपूर) क्षेत्रांतर्गत अवैधरित्या तोड करून साठविलेले सागवान जप्त केल्याबाबत

(३८) ३५०४४ (१३-०१-२०१६). श्री.सुरेश धानोरकर (वरोरा) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) ब्रम्हपूरी वन विभाग (जि.चंद्रपूर) क्षेत्रांतर्गत भगवानपूरपासून तीन कि.मी. जंगलात अवैधरित्या सागवनाची तोड करून घरी साठविलेले सागवान दिनांक ३ ऑक्टोबर, २०१५ रोजीच्या सुमारास जप्त करण्यात आले, हे खरे आहे काय,

वि.स. ११२ (२९)

- (२) असल्यास, याप्रकरणी अटक करण्यात आलेल्या आरोपींवर कोणत्या कलमान्वये गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे,
- (३) असल्यास, त्यांचेवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) अद्याप कारवाई केली नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार (०४-०३-२०१६) : (१) हे खरे आहे.

- (२) भारतीय वन अधिनियम, १९२७ चे कलम २६(१), (ड)(फ)(ई), ४१, ५२, महाराष्ट्र वन नियमावली, २०१४ चे नियम ३१/८२ तसेच भारतीय दंड संहिता कलम ३७९ अन्वये गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे.
- (३) सदर वनगुन्हा प्रकरणात श्री.मनोज विठोबा बारसागडे व इतर २ आरोपींना अटक करण्यात आलेली असून त्यांना ब्रम्हपूरी न्यायालयात हजर करण्यात आले असता त्यांना न्यायालयाने सशर्त जामीन मंजूर केला आहे. सदर प्रकरणाची अधिकची चौकशी सुरु आहे.
- (४) विलंबाचा प्रश्न उद्भवत नाही.

अकोला रेल्वे स्थानकाच्या पार्सल विभागामधून वनउत्पादन असलेल्या

डिंकाची होत असलेली वाहतूक

(३९) ३५१३२ (३१-०१-२०१६). श्री.गोवर्धन शर्मा (अकोला पश्चिम) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) अकोला रेल्वे स्थानकाच्या पार्सल विभागामधून वनउत्पादन असलेल्या डिंकाची वाहतूक होत असल्याच्या गुप्त माहितीवरून दोन लाख रुपयांचा मुद्देमाल (२१ पोती) ११ क्विंटल डिंक माहे सप्टेंबर, २०१५ मध्ये जप्त करण्यात आला, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, रेल्वेमध्ये किराणा माल म्हणून हा डिंक बुक करण्यात आला होता, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी चौकशी करण्यात आली आहे काय,
- (४) असल्यास, चौकशीचे निष्कर्ष काय व त्यानुसार दोषींवर कारवाई करण्यात आला आहे काय,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार (२१-०३-२०१६) : (१) हे खरे आहे.

- (२) सदर वनउपज ड्रायगम म्हणून अशोक भाई किराणा बाजार, अकोला यांच्याकडून नाथाभाई किराणा बाजार, हिंगोली या नावाने पार्सल बुक करण्यात आले होते.
- (३) २१ पोते डिंक जप्त करून वनगुन्हा रिपोर्ट क्र.७६८/१७, दिनांक ८.९.२०१५ रोजी जारी करण्यात आले असून, पुढील चौकशी सुरु आहे.

- (४) चौकशी अहवाल प्राप्त झाल्यानंतर कार्यवाही करण्यात येईल.
(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**सहयात्री व्याघ्र प्रकल्पाची घोषणा होऊनही मागील अनेक वर्षांपासून या
प्रकल्पाचे काम रखडल्याबाबत**

(४०) ३५२३७ (१३-०१-२०१६). श्री.धनजंय (सुधीर) गाडगीळ (सांगली) : सन्माननीय वन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) चांदोलीसह कोयना अभयारण्याच्या समावेश असलेल्या सहयात्री व्याघ्र प्रकल्पाची अधिसूचना शासनाने ४ वर्षांपूर्वी जारी केली, हे खरे आहे काय,
(२) असल्यास, अद्यापही यासंदर्भातील सर्व कामे ठप्प आहेत, हे खरे आहे काय,
(३) असल्यास, या प्रकल्पाची नेमकी सद्यस्थिती काय आहे,
(४) असल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार (०५-०३-२०१६) :(१) महसूल व वन विभाग, अधिसूचना क्रमांक डब्ल्यूएलपी :- १०.०८/प्र.क्र.२३२/फ-१ दिनांक ०५.०१.२०१० अन्वये सहयात्री व्याघ्र राखीव क्षेत्र घेवित करण्यात आले असून त्यात चांदोली राष्ट्रीय उद्यान व कोयना अभयारण्याचा समावेश करणेत आलेला आहे.

- (२) हे खरे नाही.
(३) वन्यजीव (संरक्षण) अधिनियम, १९७२ मधील तरतूदीच्या अधिन राहून खालील कामे करण्यात आली आहेत.

- सहयात्री व्याघ्र राखीव क्षेत्राचे कोअर व बफर क्षेत्र निश्चित करणेत आलेले आहे.
- व्याघ्र संवर्धन आराखडा तयार करून त्यास राष्ट्रीय व्याघ्र संवर्धन प्राधिकरण यांची दिनांक २५.१०.२०१३ रोज मंजूरी प्राप्त करण्यात आलेली आहे.
- केंद्र शासन तसेच राज्य शासनाकडून प्रकल्पातील वन्यजीव विकासात्मक कामांसाठी निधी उपलब्ध करून दिला जात आहे.
- सहयात्री व्याघ्र संवर्धन प्रतिष्ठानाची स्थापना करण्यात येऊन त्याद्वारे स्वतंत्र्यरित्या निधी उभारणेत आलेला आहे.
- डॉ.श्यामाप्रसाद मुखर्जी जन वन विकास योजनेतर्गत बफर क्षेत्रातील गावात विकासात्मक कामे करण्यात येत आहेत.

- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

गोंदिया जिल्हयातील मिनी अंगणवाडी सुरु करण्याबाबत

(४१) ३५४२६ (१२-०१-२०१६). श्री.संजय पुराम (आमगाव) : सन्माननीय महिला व बाल विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) गोंदिया जिल्हयातील मिनी अंगणवाडी सुरु करण्याबाबत स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी निवेदन दिलेले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर निवेदनांवर अद्यापर्यंत कोणतीच कार्यवाही करण्यात आलेली नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर निवेदनावर शासन कार्यवाही करणार आहे काय,
- (४) नसल्यास, त्याची कारणे काय आहेत?

श्रीमती पंकजा मुंडे (२३-०३-२०१६) : (१) होय. हे खरे आहे.

(२) व (३) हे खरे नाही.

गोंदिया जिल्हयात नवीन अंगणवाडी केंद्र सुरु करण्याबाबतचा प्रस्ताव केंद्र शासनाच्या मंजूरीसाठी दिनांक ०२ मार्च, २०१६ रोजी सादर करण्यात आला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

ताट-वाटी वाजवून मुकबधीर मुले शोधता येत असल्याचे सोलापुरातील यशस्वी प्रयोग केल्याबाबत

(४२) ३५४४५ (१२-०१-२०१६). श्री.अतुल भातखळकर (कांदिवली पूर्व) : सन्माननीय महिला व बाल विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) सोलापूर जिल्हयातील एका कुटुंबाने प्रायोगिक तत्वावर ताट-वाटी वाजवून मुकबधीर मुले शोधत असल्याचे यशस्वी प्रयोग केल्याचे माहे ऑक्टोबर २०१५ मध्ये निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय
- (२) असल्यास, ताट-वाटी प्रयोग मुकबधीर बालकांसाठी यशस्वी होत असल्याचे सोलापुरातील भांगे कुटुंबियांनी दाखवले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर प्रयोगांचा अंगणवाडी सेविकेच्या कामात उपयोगी येणार आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, सदर उपक्रम शासन स्वीकारणार आहे काय,
- (५) असल्यास, शासन काय प्रयत्न करत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची काय कारणे आहेत ?

श्रीमती पंकजा मुंडे (११-०३-२०१६) :(१) होय.

तथापि, सदर उपक्रम व्हाईस ऑफ व्हाईसलेस या अशासकीय संस्थेचा असून त्यास जिल्हा परिषदेच्या महिला व बाल कल्याण विभागाने सहकार्य केले आहे.

(२) होय.

(३) होय.

(४), (५) व (६) सदर उपक्रम राज्यातील अंगणवाडी केंद्रामध्ये राबविता येणे शक्य आहे का? याबाबत तपासणी करून निर्णय घेण्यात येईल.

**कर्जत तालुक्यात वन विभागाला अंधारात ठेवून आदिवासींच्या
जमीनीवर अतिक्रमण केल्याबाबत**

(४३) ३५६७२ (१५-०२-२०१६). श्री.अवधूत तटकरे (श्रीवर्धन), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कर्जत तालुक्यात वन विभागाला अंधारात ठेवून आदिवासींच्या जमीनीवर अतिक्रमण करून अनेक धनवंतानी शासकीय अधिकाऱ्यांशी संगनमत करून एजंटमार्फत टोलेजंग बंगले अनेक ठिकाणी उभारले आहेत हे अलिकडेच निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(३) असल्यास, चौकशी काय आढळून आले आहे व त्यानुसार या प्रकरणी पुढे कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) अद्याप चौकशी वा कारवाई केली नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार (२२-०३-२०१६) : (१) हे खरे नाही.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**बागलाण तालुक्यातील (जि.नाशिक) साल्हेर-मुल्हेर परिसरात
बेसुमार वृक्षतोड होत असल्याबाबत**

(४४) ३५७९० (१३-०१-२०१६). डॉ.राहूल आहेर (चांदवड) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बागलाण तालुक्यातील (जि.नाशिक) साल्हेर-मुल्हेर परिसरात पर्यटनस्थळ म्हणून मंजूरी मिळाल्याने विविध कामे हाती घेण्यात आली असताना मात्र त्या परिसरात बेसुमार वृक्षतोड होत असून वन विभागाचे याकडे दुर्लक्ष होत असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१५ मध्ये निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, वृक्षतोड करण्यास परवानगी नसताना मुंगसा-पिंपळवाडे रस्ता मुल्हेर ते आलियाबाद रस्त्यावर खुलेआम झाडांची वृक्षतोड सुरु आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, सदरहू वृक्षतोड करणाऱ्यांवर वन विभागाकडून कारवाई न होण्याची कारणे काय,
- (४) असल्यास, याबाबत चौकशी करून संबंधितांवर कडक कारवाई करण्याबाबत शासनाची भूमिका काय आहे ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार (१६-०३-२०१६) : (१) बागलाण तालुक्यातील जि.नाशिक परिसराला पर्यटनस्थळ म्हणून मंजूरी मिळाल्यापासून माहे सप्टेंबर, २०१५ पर्यंत अवैध वृक्षतोड प्रकरण निदर्शनास आलेले नाही.

(२) हे खरे नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

पुसद वन विभाग आणि पैनगंगा अभयारण्यांतर्गत वनउपज तपासणी नाक्यांवर २४ तास कार्यरत कर्मचाऱ्यांची नियुक्ती करण्याबाबत

(४५) ३६०३१ (१३-०१-२०१६). श्री.मदन येरावार (यवतमाळ), प्रा.अशोक उईके (राळेगाव), श्री.राजेंद्र नजरधने (उमरखेड) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पुसद वन विभाग आणि पैनगंगा अभयारण्यांतर्गत ठिकठिकाणी वनउपज तपासणी नाके उभारण्यात आले असून नाक्यांवर २४ तास कार्यरत कर्मचाऱ्यांची नियुक्ती करण्यात आली आहे काय, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पुसद, उमरखेड व महागांव तालुक्यातील गगनमाळ फाटा, जेवली, चिखली, सोनदाबी, सावरगाव बंगला, खंडाळा, नांदगव्हाण, धनोडा या वनउपज तपासणी नाक्यावरून मोठ्या प्रमाणात सागवानाची तस्करी होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, आतापर्यंत कोणतीही मोठी सागवान तस्करी पकडली गेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाकडून कोणती कार्यवाही करण्यात आली वा येत आहे ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार (०४-०३-२०१६) : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) व (४) तपासणी नाक्यावरून मोठ्या प्रमाणात सागवान तस्करीच्या घटना घडल्या नसल्या तरी वनगुन्हा निदर्शनास आल्यानंतर त्याची दखल घेऊन योग्य ती कार्यवाही करण्यात येते.

**मौजे इंड्या (ता.कारंजा, जि.वाशिम) येथे रोहिणीने
धडक दिल्याने एका मुलाचा मृत्यू झाल्याबाबत**

(४६) ३६२०२ (१३-०१-२०१६). श्री.राजेंद्र पाटणी (कारंजा) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजे इंड्या (ता.कारंजा, जि.वाशिम) येथील प्रतिक नामदेव भोयर हा वन्य प्राण्यापासून पिकाचे संरक्षण करण्यासाठी गेला असता रोहिणीने धडक दिल्यामुळे दिनांक २४ ऑगस्ट, २०१५ रोजी मृत्यूमुखी पडला त्याला आर्थिक मदत मिळण्यासाठी जिल्हाधिकारी वाशिम व मा.मुख्यमंत्री यांच्याकडे दिनांक ६ सप्टेंबर, २०१५ रोजी वा त्यासुमारास मागणी केली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर मागणीनुसार प्रशासनामार्फत कोणती कार्यवाही करण्यात आली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार (०८-०३-२०१६) : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) प्रचलित शासन निर्णयानुसार वन्यप्राण्यांच्या हल्ल्यामुळे व्यक्ती किरकोळ जखमी/कायमचे अपंगत्व आल्यास किंवा मृत्यू झाल्यास नुकसान ग्रस्त व्यक्तीस किंवा मृत झाल्यास नुकसान ग्रस्त व्यक्तीस कायदेशीर वारसास अर्थसहाय्य दिले जाते. तथापि प्रचलित शासन निर्णयात रोही या वन्यप्राण्यांच्या समावेश नाही. सबब सदर प्रकरणी मृत व्यक्तीच्या वारसास अर्थ सहाय्य अदा करण्यात आलेले नाही.

प्रतिक नामदेव भोयर ह्यांच्या कुटुंबियांना मा. मुख्यमंत्री आर्थिक सहाय्यता निधीतून विशेष बाब म्हणून आर्थिक मदत मिळण्याबाबतचा प्रस्ताव जिल्हाधिकारी, वाशिम यांच्या मार्फत मुख्यमंत्री सचिवालयास सादर करण्यात आला आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**वाडा तालुक्यातील परळी वनविश्रामगृहाच्या दुरुस्तीवर लाखो रुपयांचा
खर्च दाखवून निकृष्ट दर्जाचे बांधकाम केल्याबाबत**

(४७) ३८०२४ (१३-०१-२०१६). श्री.पास्कल धनारे (डहाणू) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वाडा (जि.पालघर) तालुक्यातील सन २०१३-१४ मध्ये परळी वन विश्रामगृहाच्या दुरुस्तीवर लाखो रुपयांचा खर्च दाखवून निकृष्ट दर्जाचे बांधकाम केल्याचे दिनांक १२ जुलै, २०१५ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरेआहे काय,

(२) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने कोणती चौकशी केलीआहे,

(३) असल्यास, चौकशी अनुषंगाने संबंधितांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची सर्वसाधारण कारणे काय आहेत ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार (२१-०३-२०१६) : (१) श्री. पवन अशोक शेलार, पत्रकार, मी. मराठी, मु.पो.वाडा. जि.पालघर यांनी वनविश्रामगृहाच्या दुरुस्तीकामी करण्यात आलेल्या खर्चाच्या चौकशीबाबत दिनांक २.७.२०१५ रोजी तक्रार अर्ज प्राप्त झालेला आहे.

(२) उक्त तक्रारीनुसार उपवनसंरक्षक, जव्हार, सहाय्यक वनसंरक्षके, वनीकरण व वन्यजीव, वाडा व कनिष्ठ अभियंता, ठाणे वनवृत्त यांनी चौकशी केली आहे.

(३) चौकशीच्या अनुषंगाने तत्कालीन वनक्षेत्रपाल, पूर्व वाडा यांचा खुलासा प्राप्त झाला असून, त्यावर संस्करण सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

तुमसर तालुक्यातील मजुरांचे सन २०१२ पासून २०१५ पर्यंतचे बोनस मिळणेबाबत

(४८) ३९१६२ (१३-०१-२०१६). श्री.चरण वाघमारे (तुमसर), श्री.राजेश काशीवार (साकोली) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) महाराष्ट्र शासन वन विभाग भंडारा तर्फे तुमसर तालुक्यातील अति दुर्गम आदिवासी विभागातून गरीब मजुरांकडून तेंदू पाने संकलनाची कामे केली जातात, हे खरे आहे काय

(२) असल्यास, ५३३७ मजुरांना सन २०१२ ते १५ पर्यंतचे मजुरी व बोनस मिळाले नाही. त्यामुळे त्यांनी आंदोलन करण्याबाबत माहे सप्टेंबर २०१५ च्या दरम्यान जिल्हाधिकारी भंडारा यांना तक्रार निवेदन दिले होते, हे खरे आहे काय,

(३) असल्यास, यावर शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारण काय आहेत ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार (२१-०३-२०१६) :(१) भंडारा वन विभागातील तुमसर तालुक्यात इच्छूक स्थानिक मजुरांकडून तेंदू पाने संकलनाची कामे केली जातात.

(२) सन २०१२-१३ चे बोनस वाटप पूर्ण झालेले आहे. सन २०१४ रु. ६९.०० लाख निधीपैकी रु.७.०० लाखाचे बोनस वाटप झाले असून, वाटपाची प्रक्रीया सुरु आहे. सन २०१५ चा तेंदू बोनस अद्याप निश्चित व्हावयाचा आहे. जिल्हाधिकारी यांना तक्रार निवेदन दिले आहे, हे खरे आहे.

(३) उक्त तक्रारीत फक्त आकडेवारी दर्शविली आहे. म्हणून तक्रारदारांना ज्या मजुरांना बोनस मिळाले नाही, त्यांची नावे उपलब्ध करून देण्यास कळविले आहे. मजुरांच्या, नावाची यादी अप्राप्त आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**जामनेर तालुक्याच्या (जि.जळगाव) वन विभागात शिकारीसाठी
आलेल्या ६ व्यक्तींना पोलीसांनी केलेली अटक**

(४९) ३९४२३ (२१-०१-२०१६). श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) जामनेर तालुक्याच्या (जि.जळगाव) वन विभागात महाराष्ट्र शासनाच्या नावाने स्टीकर लावलेल्या टाटासुमो गाडीतून हरणाच्या व निलगायीच्या शिकारीसाठी आलेल्या ६ व्यक्तींना दिनांक १ मे, २०१५ च्या मध्यरात्री जामनेर-पाळधी रस्त्यावर, गोंडखेल साखर कारखान्याजवळ शस्त्रांसह अटक केली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या प्रकरणी शासनाने अधिक चौकशी केली आहे काय,

(३) असल्यास, चौकशीत काय काय आढळून आले व त्यानुसार संबंधितांवर कोणती कारवाई केली आहे वा करण्यात येत आहे ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार (०५-०३-२०१६) : (१), (२) व (३) ता. जामनेर (जि.यवतमाळ) गोंडखेळ साखर कारखान्यालगत दिनांक ०१.०५.२०१५ चे रात्री महाराष्ट्र शासन असे स्टीकर लावलेल्या एका पांढऱ्या रंगाच्या टाटा सुमो वाहनात (क्र.एम एच-१९ क्यु ५२४) ०६ व्यक्ती अवैधरित्या विना परवाना ०२ रायफल व जिवंत काडतूसे बाळगून कोणता तरी संज्ञेय गुन्हा करण्याच्या इराद्याने वावरत असताना मिळून आल्याने स्थानिक पोलीसांनी त्यांना अटक करून जामनेर पोलिस ठाण्यात दि. ०२.०५.२०१५ रोजी भाग-५ गुन्हा रजिस्टर नं. ७३/२०१५ भा द वि कलम १७० आर्म अॅक्ट ३,४/५ प्रमाणे दाखल करण्यात आला आहे.

सदर पकडण्यात आलेले ०६ इसम वन्य प्राण्यांची शिकार करणारे शिकारी नसून, ते अवैध शस्त्रसाठा कब्जत बाळगणारे तसेच स्वतःचे वाहनावर महाराष्ट्र शासन असे स्टीकर लावून सरकारी नोकर असल्याचे भासविणारे गुन्हेगार आहेत.

गुन्हे तपासात सर्व आरोपितांविरुद्ध ठोस पुरावा हस्तगत झाल्याने त्यांच्या विरुद्ध प्रथम श्रेणी न्यासदंडाधिकारी, जामनेर यांचे न्यायालयात दिनांक १७.०८.२०१५ रोजी दोषारोप पत्र क्र. ६६/२०१५ रोजी पाठविण्यात आले आहे.

**मुंबई-नवी मुंबई ला जोडणारा भिवंडी-न्हावाशेवा सागरी सेतूसह विमानतळासाठी कर्नाळा
(जि.रायगड) अभयारण्याचे क्षेत्र कमी करण्याच्या अधिसूचनेबाबत**

(५०) ३९६४३ (०६-०१-२०१६). श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी) : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई-नवी मुंबईला जोडणा-या भिवंडी-न्हावाशेवा सागरी सेतूसह विमानतळासाठी केंद्र शासनाने पनवेल नजिकच्या कर्नाळा पक्षी अभयारण्याचे क्षेत्र तब्बल चार चौरस कि.मी ने कमी करण्याची अधिसूचना दिनांक १७ जून, २०१५ रोजी प्रसिध्द करून दिनांक १७ ऑगस्ट, २०१५ पर्यंत हरकती व सूचना मागविल्या होत्या, हे खरे आहे काय,

वि.स. ११२ (३७)

- (२) असल्यास, केंद्र शासनाच्या उपरोक्त निर्णयामुळे उरण आणि पनवेल तालुक्यातील १८ गावांच्या क्षेत्रातील अवघे आठ चौ.कि.मी. क्षेत्रच शिल्लक राहणार आहे तसेच कर्नाळा अभयारण्यातील पशु-पक्षांचे अस्तित्व धोक्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय.
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी राज्य शासनाने केंद्र शासनाला केव्हा कळविले आहे व याबाबत शासनाने कोणता निर्णय घेतला आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुधीर मुनगंटीवार (०५-०३-२०१६) : (१) हे खरे नाही. अभयारण्याचे क्षेत्र १२.१० चौ.कि.मी आहे. त्यात कोणताही बदल करण्यात आलेला नाही.

तथापि केंद्रीय पर्यावरण, वन आणि पाणी हवामान बदल, मंत्रालय नवी दिल्ली यांनी कर्नाळा पक्षी अभयारण्याचे क्षेत्राभोवती पर्यावरण संवेदनशील क्षेत्र (इका सेन्सीटीव्ह झोन) बाबतची प्रारूप अधिसूचना दिनांक १७.०६.२०१५ रोजी प्रसिध्द केली आहे. सदर अधिसूचनेमुळे प्रभावी होणाऱ्याकडून हरकती व सुचना मागविण्यात आलेल्या होत्या. प्राप्त हरकतींचा विचार केल्यानंतर कर्नाळा अभयारण्याचे सिमेपासून ० ते ८ कि.मी. पर्यंतचे ३१.७० चौ. कि.मी. क्षेत्र पर्यावरण संवेदनशील क्षेत्र म्हणून दिनांक २२.०१.२०१६ च्या अधिसूचनेन्वये घोषित करण्यात आलेले आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

विधान भवन :
मुंबई.

डॉ. अनंत कळसे
प्रधान सचिव
महाराष्ट्र विधानसभा.

शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई.